

AVRUPA BİRLİĞİ'NDE ÇOCUK İSTİSMARINA GENEL BİR BAKIŞ

A GENERAL OVERVIEW OF CHILD ABUSE IN THE EUROPEAN UNION

Polat TUNÇER

Dr. Öğretim Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü,
poltuncer@gmail.com, Samsun/Türkiye

ÖZET

Çocuk istismarı bütün dünyada olduğu gibi Avrupa Birliği'nde (AB) de önemli bir sorundur. Yaklaşık BEŞ çocuktan BİR'i istismar mağdurudur. Alınan tüm tedbirlere rağmen bu suçun sıfırlanması mümkün olamamıştır. Çocuk istismarı bir insan hakları ihlali olması nedeniyle, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 20 Kasım 1989 tarihinde Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'yi kabul etmiştir. Bu sözleşmeye (m.19) göre; çocuğun her türlü şiddetten korunma hakkını vardır ve sözleşmeye imza koyan devletlerin çocukların haklarını kullanılabilmesi için gerekli ve uygun olan bütün önlemleri alma yükümlülükleri vardır. AB ülkeleri soruna köklü çözümler bulabilmek amacıyla, 13 Aralık 2011 tarihli Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi'ni (AKÇİS) imzalamışlardır. Bu Sözleşmenin (Lanzarote Sözleşmesi) amacı; çocukların cinsel sömürü ve istismarını engellemek ve bu konuda işbirliği yapmaktır. Diğer yandan AB ülkeleri aynı zamanda, kendi aralarında çocuk istismarcılarının kayıtlarını paylaştıkları merkezi bir teşkilat kurmuşlardır. Böylece her hangi bir AB ülkesinde suç işleyen bir istismarcı kimse, diğer bir AB ülkesinde de takip edilebilmektedir. Çocuk istismarı bir şiddet türü olarak da tanımlandığı için, ayrıca Avrupa Konseyi konuyla ilgili 2009 yılında "Şiddete Karşı Bütüncül Strateji Belgesini" yayınlamış ve AB ülkelerini işbirliğine teşvik etmiştir. Çağımızın en önemli sorunlarından biri olan çocuk istismarı konusu bu makalede genel bir bakış açısıyla ele alınmıştır.

Anahtar Kelime: Avrupa Birliği, Çocuk İstismarı ve İhmal, Şiddet,

ABSTRACT

Child abuse is an important problem in the European Union (EU) as it is in the whole world. Approximately one FIVE child is a victim of abuse. Despite all the measures taken, it is not possible to reset this crime. Due to the fact that child abuse is a violation of human rights, the United Nations General Assembly adopted the Convention on the Rights of the Child on 20 November 1989. According to this contract (Article 19); the child has the right to protection from all forms of violence and the signatory states have the obligation to take all necessary and appropriate measures to ensure their children's rights are exercised. The EU countries have signed the Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Abuse (ECSC) on 13 December 2011 in order to find rooted solutions to the problem. The purpose of this Convention (Lanzarote Convention) is; to prevent and exploit sexual exploitation and abuse of children. On the other hand, EU countries have also established a central organization among themselves, sharing records of child abuse among themselves. Thus, an abusive person who commits a crime in any EU country can be followed in another EU country. Since child abuse has also been defined as a type of violence, the Council of Europe has also published the "Integrated Strategy on Violence Against Violence" in 2009 and has encouraged EU countries to cooperate. The issue of child abuse, one of the most important problems of our age, has been dealt with from a general point of view.

Keywords: European Union, Child Abuse and Neglect, Violence.

1.GİRİŞ

Günümüzde insan haklarıyla birlikte çocuk hakları da gelişme göstermiştir. Çocuk ihmal ve istismarı konusu de gerek Birleşmiş Milletler gerekse de Avrupa Birliği ülkeleri tarafından bir insan hakları ihlali olarak kabul edilmektedir. AB teşkilatı bu bağlamda gerekli önlemleri almak için işbirliği yapmaktadır. Buna karşı çocuk ihmal ve istismarı hala ciddi bir suç kategorisi olarak durmaktadır. AB ülkeleri gerek yasal gerekse sosyal ve ekonomik tedbirleri almakla birlikte, istendiği oranda başarı sağlamış oldukları söylenemez. Zira bu tür suçlara etki edebilecek olan pek çok faktör vardır.

Bu yüzden istismar ve ihmal suçlarıyla mücadele hem çok yönlü hem de uzun vadeli planlı bir çalışmayı gerektirmektedir.

Çocukların istismarı, bütün çeşitleriyle birlikte, toplumların en büyük sorunlarından birisidir. Bilhassa da çocuklara karşı işlenen bu suç türü dünyada oldukça yaygındır ve gerçek sayı da genellikle bilinemez durumdadır. Zira pek çok ülkede gerçek sayıyı tespit edebilmek için yeterli örgütlenme ya da hukuk sistemi yoktur.

AB ülkeleri bir bütünün parçaları gibi gözükse de, aslında bu parçaların her biri farklı kültürel, ekonomik ve yasal özelliklere sahiptir. Bu nedenle çocuk ihmal ve istismarıyla ilgili mücadele de her bir ülke kendi imkân ve anlayışına göre mücadele etmek zorundadır. Ancak şu bir gerçektir ki AB ülkeleri bu mücadele sürecinde birbirleriyle dayanışma ve yardımlaşma içerisinde hareket ederek, bu tür suçların üstesinden gelme ihtimallerini çoğaltabilmekte ve daha etkili tedbirler alabilmektedirler.

AB ülkeleri çocuk istismarcılarını AB bölgesinde takip edebilmek için kendi aralarında örgütlenmişler ve böylece, bir ülkede suç işleyenlerin AB ülkelerinde takip edilebilmelerini sağlamışlardır. AB genelinde sabıka kaydıyla ilgili bilgi alışverişini kolaylaştırmak amacıyla Nisan 2012'de ECRIS (Avrupa Ceza Kayıtları Bilgi Değişim Sistemi) oluşturulmuştur.

Uluslararası Çocuk İstismarı ve İhmalini Önleme Derneği (ISPCAN), 1982'den beri konuyla ilgili dünya verilerini iki yılda bir yayınlamakta olup, amacı; çocuk istismar ve ihmalinin yanı sıra uluslararası çocuk korumasının düzenli gözetimini yapmaktır (www.ispcan.org). Şiddet hiçbir yaş, cinsiyet, din, etnik köken, engellilik ve sosyoekonomik durum, tanımamaktadır. Her çocuk şiddet görme riski altındadır (UNICEF, 2014: 4).

Son zamanlarda, çocuklara yönelik şiddetin büyüklüğü ve etkisinin belgelenmesi, bunun çok ciddi ve ciddi bir küresel sorun olduğunu açıkça göstermektedir. Dünyanın her ülkesinde çeşitli biçimlerde ve ortamlarda ortaya çıkar ve genellikle kültürel, ekonomik ve sosyal uygulamalarda köklüdür. Her toplumda, çocukların büyük bir kısmı evlerinde ciddi bir şekilde şiddete maruz kalmaktadır (Pinheiro, 2006: 6). Bu şiddetin çocuklara karşı etkisi yaşam boyu sürdürebilir, hatta nesilden nesile geçebilir. Gençler şiddete maruz kaldıklarında, gelecekteki mağdur olma ve yetişkin olarak kendilerini şiddetli bir şekilde hareket etme olasılığı artar. Bir başka deyişle mağdur, fail haline gelebilir (UNICEF, 2014: 4).

2. ÇOCUK İSTİSMAR VE İHMALİ

Çocuklara yönelik kötü muamele, sorumluluk, güven veya güç ilişkisi bağlamında; her türlü fiziksel veya duygusal kötü muamele, cinsel istismar, ihmal veya ihmalkâr muamele ya da çocukların sağlığına, hayatta kalmasına, gelişmesine ya da onuruna fiili ya da potansiyel zarar veren çocuklara yönelik ticari ya da diğer istismarlar olarak tanımlanır. Dünya çapında çocuklara kötü muamelenin sıklığı ve şiddetine dair tahminler konusunda büyük bir belirsizlik vardır. Dahası, çocuklara yönelik şiddet, korku ve damgalama ve bu tür şiddetin toplumsal kabulü nedeniyle büyük ölçüde gizli ve raporsuz kalmaktadır. Küresel olarak, rapor edilen çocuk cinsel istismarının yaygınlığı, %2'den %62'ye kadar değişmektedir; bu varyasyonun bir kısmı, istismarın tanımı, veri toplama yöntemi ve değerlendirilen örnek türü gibi bir takım metodolojik faktörlerle açıklanmıştır. Yüksek gelirli ülkelerde, fiziksel istismarın yıllık yaygınlığı %4 ile %16 arasında değişir ve çocukların yaklaşık %10'u ihmal edilir veya duygusal olarak istismar edilir. Bu kötü muamelenin %80'i ebeveynler veya koruyucular tarafından gerçekleştirilmektedir. Yoksulluk, zihinsel sağlık sorunları, düşük eğitim düzeyi, alkol ve uyuşturucu kullanımı, çocukken kendilerine kötü muamelede bulunulması, aile içi bozulma veya aile üyeleri arasındaki şiddet, ebeveynler için çocuklarını istismar eden diğer faktörler önemli bir risktir (Norman vd., 2012: 2).

2.1. İstismar Kavramı

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ= WHO) çocuk istismarını, fiziksel ve duygusal kötü davranışlar, cinsel istismar, ihmal ya da ihmal türü davranışlar, ticari ya da diğer sömürü şekilleri olarak tanımlamaktadır. İstismar, sorumluk, güven ve güç ilişkisi bağlamında, çocuğun sağlığına, yaşamına,

gelişmesine veya haysiyetine fiili veya potansiyel bir zarara yol açar (McElvaney and Lalor, 2014: 1).

Çocuk istismarı ve ihmali, ana-baba ve/veya çocuğun bakımından, sağlığı ve korunmasından sorumlu kişilerin giriştiği veya girişmeyi ihmal ettiği eylemler sonucunda, çocuğun her türlü fiziksel, duygusal, zihinsel veya cinsel açıdan zarar görmesi, sağlık ve güvenliğinin tehlikeye girmesidir (Vatansever vd., 2004: 120)

Çocuk istismarı; erişkin bir kimse ile çocuk arasındaki bir iletişim tarzıdır. Bu iletişim saldırganlık, şiddet, düşmanlık veya çocuğun gelişmesi için gerekli olan bedensel, çevresel ve moral desteklerin sağlanmaması şeklindeki eylemleri içerir ve davranışsal, duygusal veya cinsel etkileşim bağlamında gerçekleşen, insanlık dışı bozuk bir iletişimdir (Topçu, 2009: 20).

Cinsel istismarı; sözel tehdit ve korkutma, baştan çıkartma, oyun, fiziksel zorlama, saldırma veya kandırma gibi yollarla bir çocuğun bir yetişkin tarafından cinsel arzu ve gereksinimlerini karşılamak için kullanılması olarak tanımlanabilir (Küçükkaraca ve Albayrak, 2016: 86).

Çocuk istismarı; ana babaların ya da toplumda çocuğun bakımından ve eğitiminden sorumlu olanların yaptıkları ya da yapmaları gerekmesine rağmen yapmadıkları, çocuk için uygunsuz veya zararlı olduklarına toplum değerler ve uzman bilgisiyle karar verilen davranışlar biçiminde tanımlanır (Yılmaz İrmak, 2008: 11).

2.2. İstismar Türleri

Çocuk istismarı kapsamındaki tüm eylemleri ortak noktası çocuğa verilen zarardır. Bu zarar insan davranışı ve fiillerinden kaynaklanır. Çocuğa yapılan tüm kötü davranışlar istismardır. Aslında istismarın gruplara ayrılması genellikle pratik amaçlarla yapılır (Topçu, 2009: 31). Çocuklara yönelik kötü muamelenin beş ana türü şunlardır: fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal kötü muamele, ihmali ve aile içi şiddete tanık olma (Lamont, 2010: 1). Çocuk İstismarının türleri ise genelde şu dört kategoride incelenir (Sanderson, 2010: 41-42):

- ✓ *Fiziksel İstismar:* Vurma, sarsma, fırlatma, zehirleme, yakma, haşlama, suda boğma, havasız bırakma yollarıyla veya farklı bir yolla bir çocuğa fiziksel zarar vermektir. Şiddet, çocuklar tarafından başlıca endişe sebeplerinden biri olarak ifade edilmektedir. Çocuklara yönelik şiddet, bir çocuk hakları ihlalidir; çoğunlukla, yıkıcı, kısa ve uzun dönem ruhsal, fiziksel sağlık sorunlarına yol açmaktadır (AK Çocuk Hakları Stratejisi, 2016-2021: 14-16).
- ✓ *Duygusal İstismar:* Duygusal istismar ya da psikolojik istismar, çocuğun duygusal gelişimini ya da kendi kendine değer duygusunu bozan bir davranış örüntüsüdür. Bu, sürekli eleştiri, tehditler veya reddetme içerebilir. Duygusal istismarın kanıtlanması çoğu zaman zordur ve bu nedenle çocuk koruma hizmetleri kanıt olmaksızın müdahale edemeyebilir. Diğer istismar şekilleri vuku bulduğunda, duygusal taciz neredeyse her zaman mevcuttur (U.S. Department of Health and Human Services, 2008: 3).
- ✓ *Cinsel İstismar:* Bir çocuğu zorla veya kandırarak cinsel faaliyete katmak, cinsel istismardır. Çocuğun başına ne geldiğinin farkında olup olmaması durumu değiştirmez. Faaliyetler fiziksel temas içerebildiği gibi içermeyebilir de. Avrupa Konseyi cinsel tacizi şöyle tanımlar: a) ulusal hukukun ilgili hükümlerine göre, cinsel faaliyetler için yasal yaşına ulaşmamış bir çocukla cinsel faaliyetlerde bulunmak (bu, küçükler arasında karşılıklı cinsel faaliyetler için geçerli değildir) ve b) cinsel faaliyetlerde bulunmak Kullanımın zorlama, güç veya tehditlerden oluştuğu bir çocuk; ya da istismar, aile içinde dahil olmak üzere, çocuk üzerinde tanınan güven, otorite ya da etkilenmiş bir konumdan yapılır; ya da istismar, özellikle zihinsel ya da fiziksel bir sakatlık ya da bağımlılık durumundan dolayı, çocuğun özellikle savunmasız bir durumundan kaynaklanır (Lalor and McElvaney, 2010: 14)
- ✓ *Ekonomik İstismar:* Ekonomik istismar, çocuğun gelişimini engelleyici, haklarını ihlal edici işlerde ya da düşük ücretli işgücü olarak çalışması veya çalıştırılmasıdır. Çocukların küçük yaşta çalışma veya çalıştırılma nedenleri, sosyal, ekonomik ve kültürel sorunlarla yakından

ilgilidir (Fırat, 2007: 6).

2.3. İhmal Kavramı

İhmal, bir ebeveynin, vasinin veya başka bir bakıcının bir çocuğa temel ihtiyaçlarını sağlayamamasıdır. İhmal şu türlerde olabilir: Fiziksel (örneğin; gerekli yiyecek veya barınak sağlamada başarısızlık veya uygun denetim eksikliği); Tıbbi (örneğin; gerekli tıbbi veya zihinsel sağlık tedavisinin sağlanamaması); Eğitici (örneğin; Bir çocuğu eğitmemek veya özel eğitim gereksinimlerine katılmak); Duygusal (örneğin, çocuğun duygusal gereksinimlerine dikkatsizlik, psikolojik bakım sağlamada başarısızlık veya çocuğun alkol veya başka uyuşturucu kullanmasına izin verme) (U.S. Department of Health and Human Services, 2008: 2-3). İhmal, çocukluk ve gençlik döneminde ortaya çıkan ciddi ve yaygın bir kötü muamele biçimidir. Ve yaşam boyu potansiyel uzun vadeli sonuçlara sahiptir (Wilkinson and Bowyer, 2017: 22).

Çocuk ihmali, çocuklara kötü muamelenin en yaygın türüdür. Maalesef, ihmal genellikle bildirilmemekte ve tarihsel olarak çocuk suiistimali olarak kabul edilmemekte ya da duyurulmamaktadır. Hatta profesyoneller bile çocuk ihmaline istismardan daha az dikkat sarf etmişlerdir. Bazı açılardan, çocuklara yönelik şiddetin ihmalden daha fazla dikkat çekmeye neden olduğu anlaşılabilir. Suiistimal genellikle gözle görülür morluklar ve yara izleri bırakır, ihmal belirtileri ise daha az görünür olmaya eğilimlidir. Bununla birlikte, ihmalin etkileri de zararlı olabilir. Aslında, bazı çalışmalar ihmalin, çocukların erken beyin gelişiminde fiziksel veya cinsel istismardan daha zararlı olabileceğini göstermiştir (DePanfilis 2006: 9).

İhmalin bir çocuk üzerindeki etkisi, en aşırı durumlar dışında erken bir aşamada belirgin olmayabilir. Ancak ihmalin etkileri zararlıdır ve kurbanlar için muhtemelen uzun ömürlüdür. Çocuğun yaşı büyüdükçe ve birden fazla alanı kapsayabildiği için etkisi daha şiddetli hale gelebilir: 1) Sağlık ve fiziksel gelişim; 2) Fikri ve bilişsel gelişim; 3) Duygusal ve psikolojik gelişim; 4) Sosyal ve davranışsal gelişim (www.nctsn.org).

3. AB VE ÇOCUKLARIN CİNSEL İSTİSMARI

Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismardan Korunmasına Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi, m.18'de cinsel istismar kavramı şöyle tanımlanır: Ulusal yasanın ilgili hükümlerine göre cinsel aktiviteler için yasal çağa erişmemiş bir çocukla cinsel faaliyetlerde bulunmak (bu, küçükler arasındaki rıza dayalı cinsel faaliyetler için geçerli değildir). Cinsel faaliyet, bir çocukla zorla, tehdit ya da baskıyla yapılır. Ya da istismar; aile içinde de dâhil olmak üzere çocuğa karşı güven, otorite veya nüfuz sahibi olarak tanınmış birisi tarafından yapılır. Veya istismar, özellikle de zihinsel veya fiziksel engellilik ya da bağımlılık durumu nedeniyle, çocuğun özellikle savunmasız olduğu bir durumdan yararlanarak yapılır. Çocuk istismarı AB'de ciddi bir halk sağlığı ve toplumsal sorundur. Bu sorun, çocukların zihinsel, cinsel ve fiziksel sağlığı ve toplumsal gelişimi için geniş kapsamlı sonuçlar doğurmaktadır (Sethi vd., 2013: 1).

13 Aralık 2011 tarihli Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi'nin (AKÇİS = Lanzarote Sözleşmesi) amacı; çocukların cinsel sömürsü ve istismarını engellemek ve bunlarla mücadele etmek; cinsel sömürü ve istismara maruz çocuk mağdurların haklarını korumaktır. Ve onların bu tehlikeden korumak için ulusal ve uluslararası işbirliği geliştirmektir. Sözleşmeyi imzalayan taraflar; sözleşmenin etkin bir biçimde uygulanmasını sağlamak için özel bir gözetim ve denetim mekanizması kurmakla görevlidir (m.1).

Yapılan tahminlere göre Avrupa'da her beş çocuktan biri cinsel şiddetin bir biçiminin mağdurudur. Sorunun yaygınlığını dikkate alan Avrupa Konseyi BEŞTE BİR kampanyasını başlatmıştır. Kampanyanın amacı, herkesin –çocuklar, anne ve babalar ve çocuklarla temas halinde olanlar- konuya ilişkin duyarlılığını arttırmak, Lanzarote Sözleşmesi hükümlerinin Avrupa Konseyi üyesi 47 devlette ve bunun ötesinde uygulanmasını sağlamaktır. Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi, Avrupa Konseyi'nin BEŞTE BİR kampanyasına yaptığı katkının bir parçası olarak çocuklara yönelik cinsel şiddeti durdurmak üzere kentler ve bölgeler anlaşmasını hazırlamıştır. Bu anlaşmada, çocuk dostu hizmetlerin geliştirilmesi, çocukların korunması, toplumdaki cinsel şiddetin önlenmesine

yardımcı olmak için yerel ve bölgesel düzeylerde uygulanacak girişim ve politikaları yer almaktadır (AK Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi, 2014: 18).

Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne (ÇHS) ek ihtiyari protokol olan Çocuk Fahişeliği Pornografisi ve Satışı ile İlgili Ek İhtiyari Protokol, taraf devletlerin çocuk satışı, pornografisi ve fuhşun önlenmesini garanti altına almak amacıyla hazırlanmıştır. Sözleşme, çocuk haklarını; çocuğun ekonomik istismardan, tehlikeli işlerde çalıştırılmasından, her türlü cinsel sömürüye ve suiistimale karşı korunması veya çocuğun eğitiminin, çocuğun sağlığı, fiziksel, ruhsal, moral ve sosyal gelişiminin zarar görmesinden korunması olarak tanımlamaktadır. Sözleşmeye göre (m.34-35); taraf devletlerin fuhş ve pornografi dâhil, çocuğu cinsel sömürü ve suiistimalden koruyacakları ve çocukların satışı, kaçırmaya ve fuhşa konu olmalarını önlemek üzere her türlü çabayı göstermek devletin görevidir. Bu ek ihtiyari protokol; söz konusu maddelerin hayata geçirilmesine yönelik uygulamalara açıklık kazandıran, konuya toplumsal duyarlılık ve bilincin artırılması ile mevcut yasaların uygulanmasını ve uluslararası düzeyde konunun daha geniş çaplı ele alınmasını sağlayan tedbirler içermektedir.

AB'ne üye devletler çocuk istismarıyla ilgili daha önce mahkûm olmuş kişilerin, çocuklarla doğrudan ve düzenli temas içeren mesleki faaliyetleri geçici veya sürekli olarak yapmalarını önlemek için, çalışanlarını çok farklı şekillerde incelemektedir. Çocuk cinsel suçlularını daha iyi izlemek için Çocukların Cinsel İstismarıyla Mücadele Yönergesi'nde, cinsel suçlulara ilişkin kayıtların tutulması teşvik edilmektedir. Bu tür sicillerin ve verileri koruması sorunu ile hüküm giymiş suçluların topluma yeniden entegrasyonu konusu hassas konular arasında yer almaktadır (Scherrer and Ballegooij 2017: 10).

4. AB VE ÇOCUK İSTİSMARI

Çocuklara karşı şiddet çeşitli şekillerde ve çeşitli bağlamlarda ortaya çıkar. Hem kısa hem de uzun vadede ciddi ve zararlı sonuçlar doğurabilir ve sorunun ölçeğine ilişkin tahminler endişe vericidir. Çeşitli risk faktörlerinin karmaşık bir etkileşiminden kaynaklanır, ancak etkili önleme politikaları sayesinde önlenabilir. Çocuk haklarını korumak ve geliştirmek için bir dizi uluslararası belge benimsenmiştir. Bunlardan en önemlisi; Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilmiş olan Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'dir; bunun 19.maddesi bir çocuğun her türlü şiddetten korunma hakkını ve devletin korunması için tüm uygun önlemleri alma yükümlülüğünü ortaya koymaktadır. Lizbon Antlaşması'nın yürürlüğe girmesiyle, çocuk haklarının korunması, AB'nin takip etmek zorunda olduğu bir hedef olarak açıkça görülmüştür. Çocuk koruma sistemleri esas olarak, AB'de önemli bir rol oynamaktadır. Ve Lizbon Antlaşması'nın ulusal düzeyde uygulanan yasalar ve politikalar üzerinde doğrudan etkisi vardır (Dimitrova-Stull, 2014: 3).

Maddi ceza hukukundaki hükümlere ek olarak Çocuk Cinsel İstismarı Yönergesi, cezai işlem ve adli işbirliği ile ilgili hükümleri içermektedir. Aynı zamanda idari ve politik önlemleri de ele almaktadır. Avrupa çapında çocuk istismarına yol açan faktörlerin araştırılması, rahatsız edici ve suçlu bulunanların risk altındaki kişilerin bilgisinin geliştirilmesi ve yaşa, motivasyona ve terapatik ihtiyaçlarına bağlı olarak soruna farklı yaklaşımlar geliştirilmesi için hayati öneme sahiptir. Özellikle; çocuk suçlular için uyarlanmış politikaların geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Ayrıca, pratikte tüm üye devletlerin hükümlü suçlulara yönelik bir müdahale programı vardır, içerikleri ve yerli yapılarıdaki mevcudiyeti çok çeşitlidir. İspanya, Birleşik Krallık (UK) ve Belçika'dan gelen ilginç veriler, bazı müdahale programlarının tekrar suç işlenmesinin önlenmesinde cesaret vericidir. Bununla birlikte, AB düzeyinde mevcut müdahale programlarının etkinliği ile ilgili karşılaştırılabilir veriler mevcut değildir ve şu an için, müdahale programları açısından neyin yürüdüğüne dair açık bir görüş birliği yoktur (Scherrer and Ballegooij 2017: 9).

Dünya şiddet ve sağlık raporu, çocuk kötü muamelesini; her türlü fiziksel, duygusal ve cinsel istismar ile çocukların yoksun bırakılmasına, ihmal edilmesine, çocuğun sağlığına, hayatta kalmasına, gelişmesine veya onuruna zarar veren ticari veya diğer sömürüye yönelik davranışlar olarak tanımlamaktadır. Her toplumda çocuklara kötü muamele yaygındır. Bu genellikle gizli bir şiddet biçimidir; uzun yıllar boyunca bakıcılar ve uzmanlar tarafından ciddi ve geniş kapsamlı sonuçları fark

edilmeden sürebilir. Çok az ülke güvenilir tespit ve gözetim sistemlerine sahiptir, ancak raporlar alındıklarında bile çocuklara yönelik kötü muamelelerin %90'ının fark edilmediğini göstermektedir. Nüfus anketlerinden elde edilen kanıtlar, Dünya Sağlık Örgütü, Avrupa Bölgesi'nde yaygınlığı ile küresel olarak kabul edilemez ölçüde yüksek olan gerçek boyutlarını göstermiştir. Çocuklukta şiddet ve önleme ihtiyacı konusunda endişe, AB'ne üye olan devletler arasında artmaktadır. Çocuklar aynı anda birden fazla kötü muameleyle maruz kalabilir; bu durum bebeklik, çocukluk veya ergenlikte zamanla ortaya çıkabilir. Zihinsel sağlık durumuna, alkol bağımlılığına ve ergenlik çağından başlayarak daha sonraki hayatında da devam eden şiddete eğilimin artması gibi olumsuz sağlık sonuçlarıyla ilişkilendirilebilir (Sethi vd., 2013: 1)

Sorun, Avrupa'daki her ülkeyi ve toplumu etkilemektedir; ancak dağılımında eşitsizlikler var. Ölümcül çocuk kötü muamele oranı; düşük ve orta gelirli ülkelerde iki katın üzerindedir. Farklılıklar da ülkeler arasında mevcuttur; fakir ailelerin çocuklarında ölüm, toplumun daha zengin kesimlerinden çok daha yüksektir. Çocuk kötü muamelesi, sosyoekonomik araçların çeşitliliği ile bağlantılıdır. Çocuklara yönelik şiddet, sadece fiziksel ve zihinsel hastalıklara değil, aynı zamanda eğitim kazanımını ve gelecekteki istihdamı ve kazanç potansiyelini de beraberinde getiren daha fazla eşitsizliği sürdürebilir. Toplumsal maliyetler yüksek düzeydedir. Çocuk kötü muamelesinin eşit olmayan şekilde dağılımı; ülkeler içindeki ve ülkeler arasındaki sağlık ve sosyal bölünmeyi daha da genişletme tehdidinde bulunur ve sağlık ve sosyal adaletsizlikte daha büyük eşitsizliğe yol açar. Çocuk ihmal ve istismarını etkileyen sosyoekonomik, toplumsal ve yerel faktörlerin daha iyi anlaşılması, ilgili verilerin toplanması ve analizine bağlıdır. Avrupa'daki bazı ülkeler, son birkaç on yılda kanıta dayalı müdahaleler uygulayarak ve daha güvenli topluluklar geliştirerek, çocuk kötü muamelesinin azaltılmasının sürdürülebilir ve eşgüdümlü çabalarla sağlanabileceğini ortaya koymuştur (Sethi vd., 2013: 1)

Çocukların cinsel istismar ve sömürüsü tüm Avrupa Konseyi üyesi ülkelerde gerçekleşir. 2002 yılında Lampe tarafından; Almanya, İsviçre, İngiltere, Fransa, İsveç, Avusturya, Belçika, Danimarka, Finlandiya, Hollanda ve İspanya'da yapılan 24 Avrupa çalışması yeniden incelemiştir. Ve 16 yaşından küçük kızlarda %6 ila %36, erkek çocuklarında ise %1-%15 yaygınlık oranları bulmuştur. Yine 2003 yılında May-Chahal ve Herczog bir dizi Avrupa prevalansı (yaygınlık) çalışmasını incelemişler ve kadınlarda %0.9 erkeklerde ise %0.6 tecavüz oranı tespit etmişlerdir. Çocuk cinsel istismarının daha geniş tanımları kullanıldığında, oranlar kadınlarda %50 erkekler için %25'e yükselmektedir (Lalor and McElvaney, 2010: 23).

Uluslararası Çocuk İstismar ve İhmalini Önleme Topluluğu (ISPCAN), çocuk istismarını, ihmalini ve sömürüsünün önlenmesi ve tedavisine yönelik çalışan profesyonellerin bir araya getiren uluslararası kâr amacı gütmeyen tek kuruluştur. 1977'de Henry Kempe tarafından kurulan ISPCAN, bu uzman doktor grupları, avukatlar, sosyal hizmet uzmanları, halk sağlığı uzmanları, araştırmacılar, kolluk kuvvetleri, zihinsel sağlık uzmanları ve çocuk koruma güvenliği ağı kapsamındaki tüm grupları destekleyen uzun bir geçmişe sahiptir (<https://www.ispcan.org>).

ISPCAN, çocuk istismarı alanında çalışan profesyoneller hakkında dünya çapında bir anket düzenlemiştir. İki yılda bir yayınlanan ve Dünya Perspektifleri 2012 baskısı için yapılan araştırmada Avrupa'dan yirmi ülke yer almıştır. Katılımcılardan genel olarak, bazı davranışları çocuk istismarı veya ihmal olarak görüp görmediklerini belirtmeleri istenmiştir. Avrupa'dan gelen cevaplara göre, aşağıdaki davranışlar, çocuk ihmal ve istismarı olarak görülmektedir (McElvaney and Lalor, 2014: 2):

- ✓ Fiziksel istismar (örneğin dayak, yanma) (% 100),
- ✓ Yeterli ölçüde yiyecek, giyinme veya barınma sağlayamama (ihmal) (% 100),
- ✓ Cinsel istismar (örneğin ensest, cinsel dokunuş) (% 100),
- ✓ Ticari cinsel istismar (% 100),
- ✓ Çocuğu etkileyen ebeveyn madde bağımlılığı (%85),

- ✓ Eşi (veya ev içi) şiddete tanıklık eden çocuk (%75),
- ✓ Psikolojik ihmal (örn. Duygusal destek / ilgi sağlamamak) (%75),
- ✓ Fiziksel disiplin (örn. tokat atma, davranışları düzeltme) (%60),
- ✓ Çocuğu etkileyen ebeveyn rahatsızlığı (% 55),
- ✓ İnternette taciz de çocuk istismarı ya da ihmali olarak görülüyor (% 100).

AB'deki çocuklara yönelik şiddetin (ihmal ve istismarın) kapsamının değerlendirilmesi zordur. Bununla birlikte, mevcut tahminler büyük endişe kaynağı olmaktadır. Sorunun doğası, mağdur ve failerin kişilik profillerinden çevreye kadar pek çok faktörlere bağlıdır. Engelli çocuklar, özel kurumlarda yaşayan çocuklar, refakatsiz çocuklar gibi bazı belirli kategoriler özellikle savunmasızdır. Bununla birlikte, şiddet kaçınılmaz değildir ve önlenbilir. Bunu başarmak için etkili politikalar, farklı seviyelerde farklı muhataplar arasında yer alan çok sektörlü bir yaklaşımı gerektirir. Uluslararası düzeyde, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi, çocukların haklarını korumak ve daha çok şiddetten korumak için bir takım önlemler almıştır. Bu bağlamda Çocuk Haklarına Dair Sözleşme temel önem taşımaktadır. Sözleşmenin 19.maddesi uyarınca, çocuklar her türlü şiddetten korunma hakkına sahiptir ve üye devletler, onları korumak için gerekli tüm tedbirleri almakla yükümlüdür (Dimitrova-Stull, 2014: 3).

Söz konusu sözleşmeye taraf olan her bir ülke; çocukla cinsel faaliyette bulunmanın yasak olduğu yaş sınırını kendisi belirler. Ve aşağıda belirtilen kastî fiillerin suç kapsamına girmesini sağlamak için gerekli olan yasal ve diğer tedbirleri almak zorundadır (AKÇİS, m.18):

- ✓ Ulusal hukukun ilgili hükümlerine göre yasal olarak cinsel erginlik yaşına gelmemiş olan çocukla cinsel faaliyetlerde bulunmak (cinsel istismar),
- ✓ Zor, güç veya tehdit kullanmak suretiyle cinsel faaliyette bulunma;
- ✓ Aile içi dâhil, çocuk üzerinde güven, yetki veya etki gerektiren mevki kullanarak istismar etme;
- ✓ Özellikle fiziksel veya zihinsel bir özürlü ya da bağımlılığı nedeniyle, çocuğun savunmasız durumundan yararlanarak istismar etme;

Söz konusu sözleşmeye göre; taraf devletlerden her biri, bilgi ve iletişim teknolojileri yoluyla bir yetişkinin, bir çocukla cinsel faaliyetlerde bulunması veya çocuk pornografisi üretimi (m.20/1-a), suçlarından herhangi birini işlemek amacıyla buluşma teklifinde bulunmasını ve akabinde buluşmayla sonuçlanacak icrai hareketlerin gerçekleşmesini, suç olarak düzenler. Ve Konuyla ilgili gerekli olan yasal ve diğer tedbirleri alır (AKÇİS, m.23).

Çocuk istismarıyla ilgili uluslararası sözleşme; ağırlaştırıcı durumları saymıştır. Ve taraf devletlerin her birinin bu konuda yasal ve diğer tedbirleri almasını zorunlu kılmıştır. Buna göre; aşağıdaki durumların, iç hukukun ilgili hükümlerine uygun olarak, sözleşmedeki suçlara ilişkin yaptırımlara karar verilirken ağırlaştırıcı durum olarak değerlendirilmesini sağlamak için gerekli tedbirleri almak zorundadır. Bu haller şöyle sıralanmıştır (AKÇİS, m.28):

- ✓ Suç, mağdurun fiziksel ve akıl sağlığına ciddi olarak zarar vermişse;
- ✓ Suçun öncesinde veya yanında işkence veya ciddi şiddet eylemleri olmuşsa;
- ✓ Suç, özel olarak savunmasız bir mağdura karşı işlenmişse;
- ✓ Suç, ailenin bir üyesi, çocukla beraber yaşayan bir şahıs ya da yetkisini kötüye kullanan bir kişi tarafından işlenmişse;
- ✓ Suç, birlikte hareket eden birkaç kişi tarafından işlenmişse;
- ✓ Suç, bir suç örgütü çerçevesinde işlenmişse;
- ✓ Fail, daha önce aynı türden bir suçtan hüküm giymişse.

Taraf devletlerden her biri, soruşturmalardan sorumlu kişi, birim ya da servislerin çocukların cinsel sömürü ve istismarı ile mücadele alanında uzmanlaşmış ya da kişilerin bu amaçla eğitilmiş olmaları için gerekli tedbirleri alır. Ve söz konusu birim ve servislere yeterli malî kaynak aktarılır (AKÇİS, m.34).

Sözleşme, çocuğun ifadesinin alınması sırasında gerekli olan yasal ve diğer tedbirleri almakla taraf devletleri yükümlü kılmıştır. Çocukla yapılacak mülakat sırasında alınması gereken tedbirler sözleşmede şöyle sıralanmıştır (AKÇİS, m.35/1):

- ✓ Mülakatın, yetkili makamlara vakalar bildirildikten sonra, haksız bir gecikme olmaksızın, gerçekleştirilmesi;
- ✓ Mülakatın, gerekli görülüyorsa, bu amaçla tasarlanmış ya da uygun hale getirilmiş binalarda gerçekleştirilmesi,
- ✓ Mülakatın, bu amaçla eğitilmiş profesyoneller tarafından gerçekleştirilmesi;
- ✓ Çocukla yapılacak bütün mülakatların, mümkün ve uygunsa, aynı kişiler tarafından gerçekleştirilmesi;
- ✓ Mülakatların cezai işlemlerin amacı için gerekli olan kadar ve mümkün olduğunca sınırlı tutulması;
- ✓ Çocuğa, yasal temsilcisinin ya da kendi seçeceği bir yetişkinin, bu kişiye yönelik aksi yönde bir karar alınmıyışsa, eşlik etmesi.

Sözleşmeye göre taraf devletler; mağdur ya da çocuk tanıkla yapılan tüm görüşmelerin sesli ve görüntülü bir şekilde kayıt edilmesini ve bu kayıtların da iç hukuktaki kurallara uygun olarak mahkeme işlemlerinde delil olarak kabul edilmesini sağlamak için gerekli tüm tedbirleri alır (AKÇİS, m.35/2). Mağdurun yaşıyla ilgili bir belirsizlik söz konusu ise; konu aydınlanıncaya kadar, önceki paragraflarda belirtilen tedbirler uygulanır (AKÇİS, m.35/3).

Dünya Sağlık Örgütü'nün 2010 Raporu, çocuk kötü muamelesinin (ihmal ve istismarının) yüksek yükünü, neden ve sonuçlarını ve önleme programlarının maliyet etkinliğini özetlemektedir. Bu rapora göre; çocuk kötü muamelesi sağlık eşitsizliğinin önde gelen bir nedenidir ve sosyoekonomik olarak dezavantajlı kişilerin riski daha fazladır. Eşitsizliği kötüleştirmekte ve geniş kapsamlı sağlık ve gelişim sonuçları nedeniyle toplumsal haksızlığı sürdürmektedir. Avrupa Bölgesi'ndeki birçok ülkede kötü davranış öncelikli konu olmasına rağmen, önlemek için, çok azı yeterli kaynak ayırmıştır. Halbuki bu konu geniş kapsamlı bir halk sağlığı sorunu olup, pek çok toplumsal yarara sahiptir (Sethi vd., 2013: ii).

Çocuk ihmal ve istismarı, Avrupa Bölgesinde her yıl 15 yaşın altındaki 852 çocuğun erken ölümüne yol açmaktadır. Ancak, ihmal ve istismardan ölenlerin hepsinin doğru bir şekilde kaydedilmiş olduğu söylenemez ve bu rakam, muhtemelen çok azdır. Ölümler buzdağının sadece görünen bir ucudur. Suiistimallerin çoğu çocuk koruma hizmetlerinin dikkatinden kaçmış olabilir. İhmal ve istismara ilişkin ulusal politika ve uygulamalar ülkeler arasında farklılık göstermekte, bölgesel bir görüş edinmeyi zorlaştırmaktadır. Ülke ölçeğinde sorunun daha iyi tanımlanabilmesi için hayati kayıtların ve resmi istatistiklerin geliştirilmesi gerekir (Sethi vd., 2013: viii).

Avrupa araştırmalarının analizleri, topluluktaki kötüye kullanımın kapsamını doğrulamıştır. Cinsel istismar için %9.6 (kızlarda %13.4, erkeklerde %5.7), fiziksel olarak %22.9 ve zihinsel olarak %29.1 oranında yaygınlık oranı vardır ve gerçek cinsiyet farklılıkları yoktur. Araştırma rakamları; 18 milyon çocuğun cinsel istismardan, 44 milyon fiziksel tacizden, 55 milyon zihinsel tacizden muzdarip olduğunu ortaya koymaktadır. Topluluktaki ihmal ve istismarın çoğu nispeten hafif olmakla birlikte, uzun süre devam edebilir. Bu tip istismarın, çocuk koruma kurumlarınca soruşturulması yerine, refah ve aile destek hizmetleri ile ebeveyn destekleyici müdahalelerince yapılması gerekir (Sethi vd., 2013: viii).

Avrupa Birliği'ndeki çocukların şiddetten korunması konusunda AB'nin genel sorumluluğu yoktur. Amaç üye devletlerin çocuk koruma sistemlerinden birincil derecede sorumlulukları vardır. Bununla birlikte, AB, çocuğun haklarının korunmasını teşvik etme genel amacı doğrultusunda önemli bir role sahiptir (Dimitrova-Stull, 2014: 17).

Tablo1: Avrupa Birliği'nde, İstismar ve Şiddet Üzerine Bağlantılar 2003-2012 (Dimitrova-Stull, 2014: 24)

Taciz	% 34
Fiziksel İstismar	% 26
Cinsel İstismar	% 19
Psikolojik İstismar	% 8
İhmal	% 7
Aile İçi Şiddet	% 4
Şiddete Tanık Olma	% 2
Toplam	% 100

Çocuklara yönelik şiddet; kritik ve sürekli dikkat odağı olmaya devam etmelidir; sadece şiddet faillerini cezalandırmak, bunu durdurmak için yeterli değildir. Çocuklara yönelik şiddet konusunda BM tarafından yapılan bir araştırmaya göre, bu sorunla baş edebilmek için, toplumların zihniyetlerini ve bu fenomenle ilişkili altta yatan ekonomik ve sosyal koşulları değiştirmek gerekir. Uluslararası Çocuk Yardım Hattı Ağı, AB ekonomisi üzerinde büyük etkileri olan şiddetten çocukların korunmasında başarısız olduğu uyarısında bulunmuştur. Çünkü şiddetin uzun dönemli etkileri çocukların üretken vatandaşlığa dönüşmesini önleyebilirken, önümüzdeki yıllarda onları desteklemeye ihtiyaç duyan ülkeler üzerinde ciddi malî yükler getirmektedir. Çeşitli paydaşlar; AB'nin üye devletlerin uyguladığı çocuk koruma sistemlerine, etkin bir şekilde destek vermesi, aktörleri ve politika alanları arasında iyi uygulama alışverişinin ve işbirliğinin kolaylaştırılması ihtiyacına dikkat çekmiştir. Ayrıca, önlemeye daha fazla yatırım yapılması ve çocuk korumasının samimiyetle sağlanması gerektiğini vurgulamıştır (Dimitrova-Stull, 2014: 21).

5. BAZI AB ÜLKELERİNDE ÇOCUĞA YÖNELİK İSTİSMAR

İngiltere'de Çocuklara Zulmün Önlenmesi Ulusal Derneği 1998-1999 ve 2009'da bir tane olmak üzere iki İngiltere çapında büyük çaplı çalışmalar yürütmüştür. Genç yetişkinler tarafından bildirilen bazı çocuk kötü muamele şekilleri ile ilgili olarak, yaygınlık oranlarının düştüğü görülmüştür. Özellikle dövülme veya vurulma deneyiminin 1998-1999'daki %6.6'dan 2009'da %4.3'e hızla düştüğü; cinsel taciz deneyiminin de 1998-1999'da %6.8 iken 2009'da %5'e gerilediği görülmüştür. İkinci çalışmada, 11 yaşın altındaki çocukların %5.9'unun; 11-17 yaş grubundaki gençlerin %18.6'sının; 18-24 yaşlarındaki genç yetişkinlerin ise %25,3'ü çocukluk çağında ağır kötü muameleye maruz kaldığı tespit edilmiştir (McElvaney and Lalor, 2014: 3). Kuzeybatı İngiltere'de, 2 420 çocukla gerçekleştirilen bir anket çalışmasında; %19'unun, cinsel tacize uğradığı veya cinsel taciz girişimine maruz kalmış olduğu bulunmuştur (Lalor and McElvaney, 2010: 24).

Hollanda'daki ihmal ve istismarına ilişkin ilk ülke çapındaki çalışma; çocuk koruma kurumları tarafından rapor edilen veya profesyonellerce kullanılan ve kayıtlanmış bulunan, çocuk ihmal ve istismarının altı kategorisini araştırmıştır. 2005 yılında, yaklaşık 3.5 milyon çocuk için, 18 yaşına kadar olan çocuklar için her türlü çocuk ihmal ve istismarı yaygınlığı % 3 olarak tahmin edilmiştir. Cinsel istismar en az sıklıkta bildirilen şiddet türüken, eğitsel ya da duygusal ihmalin, en yaygın şekilde rapor edilmiş olduğu belirlenmiştir. 24 Avrupa ülkesini kapsayan bir diğer araştırmada (Lampe; 2002), yaygınlık oranları incelenmiş ve cinsel taciz oranları kızlarda %6 -%36 arasında, erkeklerde %1 - %15 arasında bulunmuştur (McElvaney and Lalor, 2014: 4).

1979'da, İsveç Parlamentosu, Çocuklara ve Ebeveynlere; çocuklara her türlü fiziksel ceza veya diğer duygusal olarak kötü muamele yöntemlerini açıkça yasaklayan bir değişikliği kabul etmiştir. İsveç, anne-babanın fiziksel şiddeti veya duygusal olarak kötü muameleyi çocuk yetiştirme aracı olarak kullanmasını yasaklayan ilk ülke oldu. Çocuk ve Ebeveynler Yasası'ndaki yasakların kendisi ceza içermezken, saldırıların yasal kriterlerini karşılayan eylemler, Ceza Kanunu'nun 3. ve 5.maddesine tabidir; bu, bedensel sakatlık, hastalık veya acıya maruz kalan kişinin bir başkası ya da onu güçsüz

ya da benzer çaresiz bir devlete dönüştürür, en fazla iki yıl hapis cezasına çarptırılır. Eğer suç küçükse, failler altı aya kadar para cezasına çarptırılır ya da hapis cezasına çarptırılır. Suçun özellikle ciddi olduğu tespit edilirse, 10 yıla kadar hapis cezası verilebilir. Etkili bir şekilde, çocuklara, şiddet ve diğer aşağılayıcı muamelelerden korunmak için yetişkinlerle aynı haklar verilir. Ulusal eğitim kampanyasının yanı sıra yasama değişikliği, okullarda fiziksel cezaların yasaklanmasını içeren onlarca yıllık sürecin sonucuydu. Sonuç İsveç'in çabaları çocukların hayatlarında önemli, ölçülebilir bir etkiye sahiptir: vurulmuş çocukların sayısı 35 yıllık bir süre içinde %90'dan %10'a düşmüştür. Ebeveynler arasında, halk desteği Fiziksel ceza da yarından neredeyse %10'a düşmüştür (UNICEF, 2014: 43).

6. UNICEF'İN ÇOCUK İSTİSMARIYLA İLGİLİ ÇALIŞMALARI

Erken çocukluk döneminde şiddet ve istismara maruz kalma, yaşam boyu bir etkiye sahiptir (UNICEF, 2014: 8). UNICEF'in şiddeti, sömürüyü ve suiistimali önleme ve bunlara müdahale etme yaklaşımı, UNICEF'in Çocuk Koruma Stratejisi (2008) tarafından yönlendirilmektedir. Strateji, Birleşmiş Milletler (BM) Üye Devletlerinin eylemlerini bilgilendirir ve yönlendirir ve sivil toplumun ve diğer aktörlerin çocuk koruma çabalarıyla uyumludur. Özellikle, UNICEF'in stratejisi, çocuk koruma sistemlerini, şiddete, sömürüye ve istismarın çeşitli biçimlerinde ve tüm bağlamlarda sona erdirmek için güçlü araçlar olarak güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Strateji aynı zamanda, şiddeti devam ettiren ve olumlu sosyal değişim ve sonuçları teşvik eden toplumsal faktörleri ve sosyal normları da ele almaktadır (UNICEF, 2014: 10).

Çocuk korumasının etkinliği aşağıdakilere bağlıdır: yasalar, politikalar ve standartlar; hizmet ve hizmet sunum mekanizmaları, insan ve mali kaynaklar ve yönetim; iletişim ve savunuculuk, iş birliği ve koordinasyon ve karar verme için kanıt ve veriler. Bu aktörler ve bileşenler birlikte çalıştıklarında, kültürel, sosyal ve politik ortama uyum sağladıklarında, tüm çocukları her tür şiddet, sömürü ve istismardan tüm bağlamlardan daha iyi koruyabilen bir çocuk koruma sistemi yaratırlar. Daha önce de belirtildiği gibi, bu tür bir sistem, şiddeti sürdüren toplumsal faktörleri ve sosyal normları da ele almaktadır ve bunu yaparak olumlu sosyal değişim ve sonuçları teşvik etmektedir (UNICEF, 2014: 10).

Çocuklara yönelik şiddeti ele alan sistematik bir yaklaşım, UNICEF'in desteklediği tüm eylemlerin temelidir. Bu çalışmadaki ortaklar arasında, eğitim, finans, sağlık, işçileri, adalet, iş gücü, planlama ve sosyal refahın yanı sıra seyahat ve turizm alanlarında çalışan bir dizi hükümet kurumu (bakanlıklar ve idari organlar dahil) ve bilgi ve iletişim teknolojisi sektörleri. Ek anahtar ortaklar arasında sivil toplum, toplum temelli ve inanç temelli örgütler, özel sektör, akademisyenler ve iki taraflı ve çok taraflı kurumlar bulunur (UNICEF, 2014: 10).

Türkiye'de bir ebeveyn eğitim programı, iki yıl içinde %73 oranında fiziksel ceza azaltılmasına yol açmıştır. İsveç'te büyük çaplı bir eğitim ve farkındalık artırma kampanyasıyla birlikte fiziksel cezalandırmayı yasaklayan bir yasa, 35 yıllık bir süre içinde yetişkinlerin %90'dan %10'a düştüğü çocukların sayısının azaltılmasına neden oldu. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki bir ev ziyaret programı, çocuk istismarı ve ihmalinin 15 yıl boyunca %48 oranında azaltılmasına yardımcı olmuştur. Hırvatistan'da okul temelli bir atölye çalışması, okullarda sekiz yıl içinde yüzde 50 oranında şiddetin azaltılmasına (sözel ve fiziksel, akran şiddetine, saldırganlığa ve zorbalığa özel odaklanarak) yol açmıştır (UNICEF, 2014: 14).

UNICEF Çocuklara yönelik şiddeti önlemek için altı strateji belirlemiştir (UNICEF, 2014: 12).

- ✓ Ebeveynleri, bakıcıları ve aileleri desteklemek Çocukları, bakıcılarını ve ebeveynleri çocuklarının erken gelişimiyle ilgili eğitmek, pozitif disiplin yöntemlerini kullanma olasılıklarını artırır. Bu, ev içindeki şiddet riskini azaltır.
- ✓ Çocuklara ve gençlere riskleri ve zorlukları yönetmelerine yardımcı olma Çocuklara ve ergenlere şiddet kullanmadan risk ve zorluklarla başa çıkma ve bunları yönetme becerileri ve şiddetin ortaya çıkması durumunda uygun destek alma becerileri okullarda ve toplumlarda şiddeti azaltmak için çok önemlidir.

- ✓ Şiddeti ve ayrımcılığı teşvik eden tutumları ve sosyal normları değiştirme Şiddeti düz bir şekilde gizleyen tutumları ve sosyal normları değiştirmek, şiddeti en başta önlemek için en emin yoldur.
- ✓ Çocuklara yönelik destek hizmetlerinin desteklenmesi ve desteklenmesi Çocukları kaliteli profesyonel destek arayışına teşvik etmek ve şiddet olaylarını rapor etmek, onların şiddet deneyimlerini daha iyi başa çıkmalarına ve çözmelerine yardımcı olur.
- ✓ Çocukları koruyan yasa ve politikaların uygulanması, şiddetin kabul edilemez olduğu ve cezalandırılacağı konusunda topluma güçlü bir mesaj göndermektedir.
- ✓ Veri toplama ve araştırma yürütme Şiddetin bilinmesi - nerede meydana geldiği, hangi biçimlerde, hangi yaş gruplarında ve çocukların hangi topluluklarda en çok etkilendiği - müdahale stratejilerinin planlanması ve tasarlanması ve ilerlemeyi izlemek için sayısal ve zamana bağlı hedeflerin belirlenmesi esastır.

7. ÇOCUK İSTİSMARININ YIKICI (SOSYAL VE EKONOMİK) ETKİLERİ

7.1. Eğitim Performansına Etkileri

Büyürken şiddete maruz kalma, çocukların akademik başarısı için birçok eğitimsel başarısızlık biçimi için yüksek bir risk de dâhil olmak üzere ciddi sonuçlar doğurmaktadır. Şiddete maruz kalan çocuklar, istismara tabi olmayan akranlarına göre lise ve kolejden terk etme de daha yüksek risk altındadır. Dahası, araştırmacılar, şiddete maruz kalan çocukların, üniversitelere gitmesi beklenen diğer çocuklara göre, daha az olası olduğunu bulmuşlardır (UNICEF, 2014a: 10). Araştırmalar, şiddetin çocukların eğitim performansını ve başarısını olumsuz etkileyebileceğini göstermiştir (UNICEF, 2014: 4).

Son zamanlarda kanıtların sistematik bir incelemesi, eğitim çıktılarıyla, bakımlı olma arasında güçlü bir ilişki bulunduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu gözden geçirme, düşük eğitim başarısının, istismar ve ihmalkarlık gibi bakım öncesi deneyimlerle kısmen açıklandığını ve bu çocukların ve gençlerin yaşadıkları zorlukların, olumsuz bir ortamdan çıkarıldıktan ve alternatif bakıcılarla yerleştirildikten sonra genellikle devam ettiklerini ileri sürmüştür (Wilkinson and Bowyer, 2017: 80).

7.2. Ekonomik Etkileri

Çocuklara karşı gösterilen istismarın (şiddetin) yoksulluk da dâhil olmak üzere uzun vadeli ekonomik sonuçlara yol açabilir (UNICEF, 2014: 4). Amerika Birleşik Devletleri'ndeki son birkaç çalışma, çocuk istismarı için zarar verici ekonomik sonuçları doğrulamıştır. Currie ve Widom (2010), örneğin, istismar edilmemiş bir kontrol grubuyla 11 yaşından önce mahkeme tarafından kanıtlanmış fiziksel ve cinsel istismar vakaları yaşayan çocukları eşleştirdikleri prospektif bir topluluk çalışması yürütmüştür. Her iki grubu da orta yetişkinliğe (yani otuzlu yaşlarına ve kırk yaşlarına) ve ekonomik sonuçlarına göre takip ettiler. Bu çalışma, belgelenmiş öyküler olan yetişkinlerin, istihdam edilecek kontrol grubundan ortalama olarak yüzde 14 daha az ve varlıkların (ev, taşıt, hisse senedi veya banka hesabı gibi) sahip olma olasılıklarının çok daha düşük olduğunu bulmuştur. Ayrıca, çalışma, çocuklukta istismar deneyimlerinin, bir kişinin kazanç potansiyelini yılda ortalama yaklaşık 5.000 ABD Doları azalttığını tahmin etmektedir (UNICEF, 2014a: 10).

Çocuk istismarı ve ihmal genellikle aile içinde meydana gelirken, buradaki etki bitmez. Bir bütün olarak toplum hem doğrudan hem de dolaylı maliyetler açısından çocuk istismarı ve ihmali için bir bedel öder. Doğrudan maliyetler: Yapılan bir araştırmaya göre, 1 yıl içinde çocuklara kötü muamelenin ve ilgili ölümlerin ömür boyu toplam maliyeti 124 milyar dolardır. Dolaylı maliyetler ise, çocuk istismarı ve ihmal nedeniyle toplum için uzun vadeli ekonomik sonuçları temsil etmektedir. Bunlar arasında sağlık bakım sistemimizin, çocuk ve yetişkin suç faaliyetlerinin, ruhsal hastalığın, madde bağımlılığının ve aile içi şiddetin artan kullanımı ile ilgili maliyetler yer almaktadır (U.S. Department of Health and Human Services, 2013: 6).

7.3. Sağlık Üzerindeki Etkileri

Erken yaşta istismara maruz kalmak, beyin gelişimini olumsuz etkileyebilir ve bir dizi zihinsel sağlık sorununa neden olabilir. İstismar ve ihmalin, çocukların fiziksel, cinsel ve üreme sağlığı ile ilgili akut ve uzun vadeli sorunların yanı sıra psikolojik sorunlara da yol açabilir (UNICEF, 2014: 4). İstismar veya ihmalin fiziksel etkileri nispeten küçük (çürükler veya kesikler) veya ciddi (kırık kemikler, kanama ve hatta ölüm) olabilir. Bazı durumlarda, fiziksel etkiler geçicidir; ancak, bir çocuğa sebep oldukları acı ve ıstıraplar hesaplanamaz (U.S. Department of Health and Human Services, 2013: 3).

Çocuklarda şiddetin sonuçları geniş ölçüde değişebilir. Bununla birlikte, ölümcül olmayan vakaların çoğunda doğrudan fiziksel yaralanma, çocuğun nörolojik, bilişsel ve duygusal gelişimi ile genel sağlığı üzerinde uzun vadeli etkileri vardır. Çocuklara yönelik kötü muamele, önemli bir halk sağlığı sorunudur, ancak yaşam boyu süren ciddi sonuçları ve topluma yük ve maliyetlerin anlaşılabilmesi, önleme politikalarına ve programlarına yatırım yapılmasını engellemiştir (Norman vd., 2012: 2).

Travma geçiren küçük çocuklar özellikle risklidir çünkü hızlı gelişen beyinleri çok hassastır. Erken çocukluk çağı travması, beyin korteksinin küçültülmüş boyutuyla ilişkilendirilmiştir. Bu alan hafıza, dikkat, algısal farkındalık, düşünme, dil ve bilinç gibi birçok karmaşık fonksiyondan sorumludur. Bu değişiklikler çocuğun IQ ve duyguları düzenleme yeteneğini etkileyebilir. Ve çocuk daha korkulu olabilir ve kendisini güvenli ya da korunmuş hissetmeyebilir. Büyük çocuklarda olduğu gibi, küçük çocuklar travma ile ilişkili hem davranışsal hem de fizyolojik semptomlar yaşarlar. Büyük çocuklardan farklı olarak, küçük çocuklar korktukları, korktukları veya çaresiz kaldıklarını ifade edemezler. Travmatik stres belirtilerinden mustarip küçük çocuklar genellikle davranışlarını ve duygularını düzenlerken güçlük çekerler. Ayrıca uyumakta zorluk yaşayabilir, yeni edinilmiş gelişim becerilerini kaybedebilir ve işleyiş ve davranışlarda gerileme gösterebilirler (www.nctsn.org).

7.4. Sosyal ve Bireysel Etkileri

Çocuklara yönelik şiddet, (bireylere ödenen ücretin ötesinde), artan sosyal harcamalar ve ekonomik verimliliğin azalması nedeniyle doğrudan ve dolaylı maliyetler de dâhil olmak üzere, toplumsal düzeye zarar vermektedir (UNICEF, 2014a: 11).

Çocukların her tür şiddetten korunması, Çocuk Hakları Sözleşmesi ve diğer uluslararası insan hakları sözleşmeleri ve standartları ile güvence altına alınan temel bir haktır. Oysa şiddet, ekonomik ve sosyal koşullardan, kültürden, dinden ya da etnik kökeninden bağımsız olarak, dünyanın dört bir yanındaki çocuklar için, hem doğrudan hem de uzun vadeli sonuçlarla, hayatın tamamının gerçek bir parçası olmaya devam etmektedir. Ağır istismara uğrayan veya ihmal edilen çocuklar sıklıkla gelişmelerinde sıkıntı çekerler, öğrenme güçlükleri yaşarlar ve okulda yetersiz performans gösterirler. Düşük benlik saygısına sahip olabilirler ve en kötüsü riskli davranışlara ve kendine zarar verebilecek olan depresyondan muzdarip olabilirler. Şiddete tanık olmak benzer sıkıntılara neden olabilir. Şiddet barındıran bir evde veya toplumda büyüyen çocuklar, bu davranışı anlaşmazlıkları çözmenin bir yolu olarak, kendi eşlerine ve çocuklarına karşı şiddeti ve istismar biçimini tekrarlamak şeklinde içselleştirmektedirler. Bireyler ve aileler üzerindeki trajik etkilerin ötesinde, çocuklara yönelik şiddet hem kayıp potansiyelinde hem de verimlilikte ciddi ekonomik ve sosyal maliyetler taşır (UNICEF, 2014a: 6).

İhmal ve istismar mağduru çocuklar erişkinlik dönemlerinde şiddete eğilimli oldukları tespit edilmiştir. Pek çok erkek seri katil gerçekten travmatik bir çocukluk geçirmiştir. %42'sinin fiziksel tacize uğramış olduğu, %74'ünün psikolojik, %43'ünün ise cinsel tacize uğramış olduğu belirlenmiştir. Yapılan bir araştırmada, kadın çoklu katillerin %100'ünün (7/7) çocukluk döneminde, %71'inin ise ergenlik döneminde fiziksel, psikolojik ve cinsel tacize uğramış olduğu bildirilmiştir. Dört kadın (%57) akraba olmayanların, ikisi ise (%29) akrabaların tecavüzüne uğradığını belirtmiştir. Bir başka araştırma sekiz kadın seri katil için veri toplamıştır: Kadınların beşi (%63) cinsel tacize uğradığını ifade etmiştir. Dört kadın vakasında ise bu taciz 18 yaşından önce gerçekleşmiştir. Dördü de fiziksel tacize uğradığını (%50), ikisi ise kendi aile ortamında cinsel tacize ya da şiddete tanık olduğunu (%25) belirtmiştir (Vronsky, 2016: 51).

Çocuklara yönelik şiddetin sonuçları, doğasına ve şiddetine göre değişmekle birlikte, kısa ve uzun vadeli yansımalar yıkıcı olabilir. Şiddetin erken teşhisi önemlidir çünkü olgunlaşan beynin mimarisi üzerinde bir etkisi olabilir. Şiddete tanık olmak da dahil olmak üzere uzun süren şiddet olaylarında, sinir ve bağışıklık sistemlerinin bozulması sosyal, duygusal ve bilişsel bozuklukların yanı sıra hastalığa, yaralanmaya ve sosyal sorunlara neden olan davranışlara yol açabilir. Çocuklukta şiddete maruz kalma da yaşam boyu sosyal, duygusal ve bilişsel bozukluklara, obeziteye ve madde bağımlılığı, erken cinsel aktivite ve sigara içme gibi sağlık riski davranışlarına daha fazla yatkınlığa neden olabilir. İlgili ruh sağlığı ve sosyal sorunlar, anksiyete ve depresif bozukluklar, halüsinasyonlar, iş performansında bozulma, hafıza bozuklukları ve agresif davranışları içerir. Bu riskler daha sonra akciğer, kalp ve karaciğer hastalığı, cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve hamilelik sırasında fetal (cenin) ölümün yanı sıra samimi eş şiddet ve intihar girişimleri ile birlikte yaşamda da ilişkilendirilmektedir. Toplumda şiddet olaylarına maruz kalma da rahatsız edici sağlık davranışsal ve sosyal sonuçları ile ilişkilidir (Pinheiro, 2006: 13).

8. AVRUPA'DA ÇOCUK İSTİSMARINA YÖNELİK ALINAN ÖNLEMLER

Çocuklara yönelik şiddet olgusunun ele alınması bütüncül (sistemik) bir yaklaşımı gerekli kılar. Söz konusu sorumluluk, devlet kontrolündeki kurum ve hizmetlerin ötesine geçip, devlet kurumları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, meslek grupları, medya, aileler ve çocuklar gibi toplumun tüm üyelerini içerdiğinden, çocuklara yönelik şiddetin tamamen ortadan kaldırılması için çok paydaşlı bir yaklaşım kaçınılmazdır (AK Şiddete Karşı Bütüncül Strateji, 2009: 12-13).

Her ne kadar koruyucu faktörler, risk faktörleri olarak geniş çaplı veya titiz bir şekilde çalışılmamış olsa da aşağıdaki faktörlerin çocukları ihmal ve istismarın etkilerinden korumaya yardımcı olabileceğine dair kanıtlar vardır (Wilkinson and Bowyer, 2017: 19):

- ✓ Destekleyici aile ortamı ve sosyal ağlar.
- ✓ Ebeveynleri destekleyen topluluklar.
- ✓ Yeterli konut,
- ✓ Sağlık hizmetlerine ve sosyal hizmetlere erişim,
- ✓ Ebeveynlik becerilerini beslemek,
- ✓ Stabil aile ilişkileri,
- ✓ Makul ve tutarlı hane kuralları ve çocuk izleme,
- ✓ Ebeveyn istihdamı,
- ✓ Aile dışında rol oynayan yetişkinler rol model veya danışman olarak hizmet edebilir,
- ✓ Kötüye kullanmayan bir ortamın varlığı,
- ✓ Ebeveynlerin problemleri tanınması,
- ✓ Ebeveynlerin hizmetlerle meşgul olma istekliliği.

Hiçbir ülke, güvenilir verilere sahip olmadan, çocuklara yönelik istismar ve ihmalin ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalarının sonucunu ölçemez. Çocuklara yönelik ölümcül olmayan ihmal ve istismarın büyüklüğünü ve doğasını doğru olarak tahmin etmek için, ebeveynlere ve diğer yetişkinlere anketler uygulamak gereklidir. Çocuklara yönelik ölümcül şiddet ise, ancak kapsamlı ölüm kaydı, inceleme ve raporlama sistemleriyle doğru bir şekilde ölçülebilir (Pinheiro, 2006: 10). İstismar verileri doğru şekilde belirlenebilirse, ancak o zaman bu köklü ve çok yönlü sorunla, planlı bir mücadele söz konusu olabilir. Böylece, yapılan mücadelenin sonucunda elde edilen verilerle başarı oranı gerçekçi bir biçimde ölçülebilir.

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, AB ülkelerini; çocukları her türlü fiziksel ve zihinsel şiddetten, yaralanma ve istismar, ihmal ve dikkatsiz davranışlardan, cinsel istismar dahil sömürü ve kötü davranışlardan korumak için bütün gerekli ve uygun hukukî, idarî, sosyal ve eğitsel önlemleri almakla

yükümlü kılmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Avrupa Sosyal Şartı ve diğer Avrupa Konseyi antlaşmaları çocukların her türlü şiddet ve zararlarından korunmalarını garanti altına almaktadır (AK, Çocuk Hakları Stratejisi, 2016-2021: 41-42).

Çocuklara yönelik istismar ve ihmali önleme ve müdahale etme çabaları, şiddete, çevresine, faillerine ya da failine göre çok yönlü düzenlenmiş olmalıdır. Yapılan eylem ne olursa olsun, çocuğun en iyi çıkarları her zaman öncelikli olmalıdır. BM Genel Kurulun Çalışma Raporu, bir dizi temel ilkeyi belirlemiştir (Pinheiro, 2006: 17):

- ✓ Çocuklara karşı şiddet uygulanamaz. Çocuklar en az yetişkinler kadar koruma almalıdır. Onlardan daha az koruma almamalıdır;
- ✓ Çocuklara karşı tüm şiddet önlenmelidir. Devletler, çocuklara yönelik şiddete yol açan faktörleri ele almak için kanıta dayalı politika ve programlara yatırım yapmalıdır;
- ✓ Devletlerin çocuklara koruma ve hizmetlere erişim haklarını desteklemelidir. Ve çocuklara güvenli bir ortamda bakım sağlama kapasitesini destekleme sorumluluğu öncelikli olmalıdır;
- ✓ Devletlerin, ihmal ve istismarın gerçekleşmesi durumunda hesap verebilirliği sağlama yükümlülüğü vardır;
- ✓ Çocukların şiddete maruz kalmaları yaşlarına ve gelişen kapasitelerine bağlıdır. Cinsiyet, ırk, etnik köken, engellilik veya sosyal statü nedeniyle bazı çocuklar özellikle savunmasızdır;
- ✓ Çocuklar kendileriyle ilgili politika ve programların planlanması ve uygulanmasında görüşlerini ifade etme hakkına sahiptir.

Birçok Avrupa ülkesinde, çocuk istismarına yönelik önlemler, yasal, gönüllü ve özel olmak üzere bir dizi farklı kurum tarafından yerine getirilmektedir. Yasal sektörde, sağlık hizmetleri ve çocuk koruma profesyonelleri, iddiaların güvenilirliğini araştırmaya ve terapatik (tedavi edici/ iyileştirici) ihtiyaçla ilgili olarak değerlendirmeye ve müdahale etmeye çalışırken, polis bu tür deneyimlerin cezai unsurunu araştırmaktadır. Bazı ülkelerde, kolluk kuvvetleri yasal çocuk koruma servisleriyle işbirliği içinde çalışırken, bazı ülkelerde çocuk istismarına müdahale etmede bu iki unsur birbirinden ayrıdır. Kuzey Avrupa ülkelerinde, 1990'larda Çocuk Evleri kurulmuştur. Amerika Birleşik Devletleri Çocuk Savunuculuğu Merkezleri'ni model alan bu merkezler, çocuk dostu ortamlarda entegre hizmet veren çok disiplinli ekiplerden oluşmaktadır. Çocuk Evi'nin ana fikri, ortak görüşme ve çocuk görüşmecilerinin/ mülakatçıların, polis temsilcilerinin, savcılık makamlarının, çocuk koruma ve tedavi hizmetlerinin işbirliğini sağlamaktadır. Hepsi yerel yargı sisteminin yetkisi altındadır. Tüm görüşmelerin video kaydı yapılır, böylece birden fazla amaç için kullanılabilir ve görüşme mahkeme duruşmalarında doğrudan delil olarak kullanılabilir. Çocuk Evleri şimdilik İzlanda, İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya ve Grönland'da vardır (McElvaney and Lalor, 2014: 18-19).

Avrupa Konseyi, çocukların haklarının gözetilmesinde ailenin oynadığı temel rolün bilincindedir. Bu nedenle ailelerin çocuk yetiştirme görevlerini desteklemektedir. Bu bağlamda üye devletler; a) Erişilebilir, esnek imkânları olan ve kaliteli çocuk bakım hizmetleri ağı sağlamalı; b) Aile ve iş hayatının olumlu bir şekilde birbiriyle uzlaştırılmasında kolaylaştırmalı; c) Ebeveynlik becerilerini geliştirecek ve sağlıklı ve olumlu bir aile ortamını destekleyecek programlar oluşturmalı; d) Bütçeleme sürecinin her aşamasına çocuk haklarını da dâhil etmelidir (AK Şiddete Karşı Bütüncül Strateji, 2009: 11-12):

Avrupa Konseyi'nin 2012-2015 Çocuğunun Hakları Stratejisi, çocuk hakları standartlarının etkili bir şekilde uygulanmasını amaçlayan "Çocuklar İçin Bir Avrupa Oluşturma" vizyonunu önermektedir. Bu nedenle, çocuk haklarına bütüncül ve bütünleşmiş bir yaklaşım geliştirmiştir. Programın dört stratejik hedefi vardır: 1) Çocuk dostu hizmet ve sistemleri teşvik etmek; 2) Çocuklara yönelik her türlü şiddetin ortadan kaldırılması; 3) Savunmasız durumlarda çocuk haklarının garanti edilmesi ve 4) Çocuk katılımını teşvik etmek. Söz konusu Stratejisi, çocuğun hakları konusunda çok paydaşlı platformlar kurmak, çocuklarla ilgili önemli yasama ve politika değişiklikleri getirmek gibi daha önceki politik (2006-2009 ve 2009-2011) kazanımlara dayanmaktadır. Çeşitli kampanyalar

düzenlemek suretiyle üye ülkelerdeki çocuk haklarının korunmasıyla ilgili gerekli tedbirleri alır. Strateji, sorunu önleme, hakları koruma, imkân sağlama ve çocukların katılımını gerçekleştirmeyi esas alır. Avrupa'da şiddet, istismar, sömürme, ihmal, dışlanma ve ayrımcılık kurbanı olmayı sürdüren çocuklar varken; bedensel cezalandırma gibi şiddetin bazı türlerini hâlâ yasal olarak ve toplumsal açıdan tolere eden toplumlar vardır. Eğitim, sağlık, adalet, besleme ve bakım ile sosyal koruma hizmetleri sunmak her zaman yeterli değildir. Pek çok profesyonel ve aile, toplumdaki ve teknolojiye son gelişmelerin ortaya çıkardığı zorluklarla başa çıkmak için donanıma sahip değildir (McElvaney and Lalor, 2014: 12-13).

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin çocukları her türlü istismardan korumak için bütünlük ulusal stratejiler konusunda tavsiye kararını uygulamada üye ülkeleri desteklemektedir. Bu tavsiye kararı; esaslı hukukî, siyasî ve kurumsal çerçeveler, çocuk haklarına saygı kültürünü oluşturmada teşvik, çocuk dostu mekanizmalar ve hizmetler kurma ve çocuğa karşı şiddetin bütün biçimlerini engelleme, belirleme ve müdahalede bulunmak için ulusal araştırma gündemi oluşturmak üzerine rehberliği içermektedir (AK Çocuk Hakları Stratejisi, 2016-2021: 43).

Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismardan Korunması için Sözleşmesinin (Lanzarote Sözleşmesi) bütün üye ülkelere kabul edilmesini ve etkili bir şekilde uygulanmasını temin etmek için özellikle çaba sarf etmektedir. Her yıl 18 Kasım Avrupa Çocuğun Cinsel Sömürü ve İstismarına Son Verme Günü olarak kutlanmaktadır (AK Çocuk Hakları Stratejisi, 2016-2021: 44-46). Avrupa Konseyi, ev ortamı dâhil olmak üzere bütün ortamlarda çocuklara karşı aşağılayıcı veya diğer acımasızca cezaları ve bedensel cezalarının etkili bir şekilde ortadan kaldırılmasını teşvik etmeye devam etmektedir (AK Çocuk Hakları Stratejisi, 2016-2021: 47).

AB genelinde sabıka kaydıyla ilgili bilgi alışverişini kolaylaştırmak amacıyla Nisan 2012'de Avrupa Ceza Kayıtları Bilgi Değişim Sistemi (ECRIS) oluşturulmuştur. Bu sistem, üye devletler arasında elektronik bağlantılar kurar ve üye devletlerin sabıka kaydı sisteminde yer alan mahkûmiyetlerle ilgili bilgilerin standart elektronik formatlar aracılığıyla, tekdüze ve süratli bir şekilde ve kısa yasal süreler içerisinde değiştirilebilmesini sağlar (European e-Justice, Criminal Records, Last update: 20 Kasım 2017: 1).

Çocuklara Yönelik Cinsel İstismar Yönetmeliği, üye devletlerin çocuk cinsel istismar suçlarına yönelik ceza mahkûmiyetleri ve sonuçlarıyla ilgili bilgi aktarma (m.10/3) ve sabıka kaydı bilgilerinin değişimi ile ilgili özel hükümler içermektedir. Bu bilgi değişimi, gizlilik ve veri koruma haklarına yönelik gerekli önlemlerin alınmasını gerektiren etik konuları gündeme getirmiştir. AB üyesi olmayan vatandaşların ECRIS sistemine dâhil edilmesi şu anda AB düzeyinde tartışılmaktadır (Scherrer and Ballegooij, 2017: 46).

ECRIS, merkezî olmayan bir sistemdir: sabıka kaydı verileri yalnızca ulusal veritabanlarında saklanır ve talep üzerine üye devletlerin merkezi yetkilileri arasında elektronik olarak paylaşılır. Bir kişiye verilen tüm mahkûmiyetlerin merkezi deposudur. Mahkûmiyeti veren üye devletler, diğer AB üye devletleri makamlarına kendi vatandaşlarına ilişkin mahkûmiyet kararlarını bildirmelidir. AB üye devletlerinin büyük çoğunluğu sistemi 2012 yılına kadar uygulamaya koymuşlardır. 2015 yılı sonunda yıllık değişim hacmi 1.8 milyondan fazla iletiye ulaşmıştır. Bununla birlikte, bilgi alışverişinde önemli ilerlemelere rağmen, çocuk cinsel istismarının uygun şekilde önlenmesini etkileyebilecek önemli eksiklikleri vardır (Scherrer and Ballegooij, 2017: 45).

Temel Haklar Ajansı tarafından yürütülen araştırmalar, ceza adaleti sistemlerinin pratikte çocuk mağdurların haklarını tam olarak garanti altına alabilmesi için alınması gereken uzun bir yolunun bulunduğunu göstermektedir. Bu ancak, ceza davalarında çocukları etkileyen bir dizi birbiriyle bağlantılı uluslararası ve AB standartlarının uygun ve tutarlı bir şekilde uygulanmasıyla sağlanabilir. Çocuk sığınma evleri gibi ortamlar, çocukların kaygılarını azaltmayı amaçlamakta ve mağdurların ihtiyaçlarını doğru bir şekilde gidermeye yardımcı olmakta ve aynı zamanda bireysel değerlendirmelerin yapılmasında anahtar rol oynamaktadır. Bu merkezler ayrıca, çocuğun bir suçun ayrıntılarını tekrarlama sayısını sınırlamakta ve böylece raporlama ile ilgili travmayı

sınırlandırmaktadır. Ayrıca, araştırmacı ve yargılama sürecinin tüm aşamalarında uygun terapatik ve tıbbi yardımın mevcut olmasını sağlamaktadır (Scherrer and Ballegooij 2017: 11).

Kitle iletişim araçları kampanyaları, sosyal normlar programları ve yoksulluğun azaltılmasına yönelik tedbirler gibi "evrensel" önlemler Avrupa'da yaygındır. Ancak mücadelede toplum ve toplum temelli inisiyatiflerin oluşturulmasına öncelik verilmelidir (Sethi vd., 2013: x). Söz konusu edilen AK Strateji'sinde; yargı sistemi dâhilindeki ve haricindeki işlemlerin, her türlü şiddete karşı korunma hakkı da dâhil olmak üzere, çocuğun üstün menfaatlerinin göz önüne alınarak ve çocuk haklarına saygı gösterilerek sürdürülmesi önerilmektedir. Ayrıca süreç boyunca çocuklar hak ve meşru menfaatlerini koruma amacıyla, arabuluculuk hizmetlerine ve destek hizmetlerine parasız erişebilmelidir. Çocuklarla ilgili yargı ve diğer işlemlerin çabuklaştırılması gerekir. Çocuğun dinlenilme hakkına saygı gösterilmeli ve görüşlerine gereken önem verilmelidir. Şiddetin mağduru veya tanığı olan çocukların tam olarak desteklenmesi için, özel koruma usulleri ve kolaylıkları sağlanmalıdır (Şiddete Karşı Bütüncül Strateji, 2009: 29-30).

Çocuklara yönelik cinsel suçlar dâhil, şiddet içeren suçlar, suçun ağırlığı göz önüne alınarak etkin, orantılı ve caydırıcı yaptırım ve tedbirler suretiyle cezalandırılabilir. Cinsel suçlar dâhil, çocuklara yönelik şiddet içeren suçlardan hüküm giymiş olanlar ve bu suçlarla ilgili ceza soruşturması altındaki şahısların, suçun tekrarlanması riskini önlemek ve asgariye indirmek üzere, etkin müdahale tedbirleri alınmalıdır. Bir yaptırım belirlenirken, çocuklara karşı şiddete başvurulmuş olması ağırlaştırıcı şart olarak göz önüne alınmalıdır. Suçu işleyen, çocuk üzerinde yetkili veya nüfuz sahibi bir pozisyonda olması, toplum içinde bilinen ve güven duyulan biri olması, çocukla ekonomik veya diğer bir tür bağımlılık ilişkisini suiistimal etmesi ve bir suç örgütüyle bağlantılı olması ağırlaştırıcı şartlar olarak yer almalıdır (AK Şiddete Karşı Bütüncül Strateji, 2009: 21).

Çocuklara karşı her türlü şiddetin her zaman ve her türlü ortamda yasaklanması ve devletin yetki alanındaki tüm çocuklara koruma sağlanması için uygun yasal, idari, sosyal ve eğitsel tedbirler alınmalıdır. Yasaklama aşağıdaki alanları kesinlikle kapsamalıdır (AK Şiddete Karşı Bütüncül Strateji, 2009: 20):

- ✓ Her türlü cinsel şiddet ve istismar, çocukların ahlaksızlığa itilmesi ve çocuklardan cinsel amaçlarla menfaat sağlanması;
- ✓ Herhangi bir amaçla ya da herhangi bir şekilde çocuk fahişeliği, çocuk pornografisi, seyahat ve turizm faaliyetlerinde cinsel istismar, çocuk ticareti, alım satımı, yasadışı evlat edinilmesi, zorla çalıştırılması veya hizmete koşulması, kölelik ve benzer uygulamalar, organların alınması da dâhil olmak üzere çocukların istismarı;
- ✓ Yeni teknolojilerin kullanılması yoluyla çocukların her türlü istismarı;
- ✓ Erken yaşta veya zorla evlendirme, töre cinayeti ve kadın genital organlarının kesilmesi gibi tüm zararlı veya töresel uygulamalar;
- ✓ Menşei ne olursa ve hangi ortamdan iletilirse iletilsin çocukların şiddet içeren veya zararlı içeriğe maruz bırakılması;
- ✓ Bakımevlerinde meydana gelen her türlü şiddet olayı;
- ✓ Okullardaki her türlü şiddet olayı;
- ✓ Tüm bedensel cezalar ve diğer zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya çocukların gerek fiziksel gerekse psikolojik olarak cezalandırılması;
- ✓ Çocukların ailelerinde ve evlerinde şiddete maruz bırakılması.

Avrupa Konseyinin Çocukların Cinsel Suiistimale ve Cinsel İstismara Karşı Korunması Sözleşmesinin 33.maddesinde belirlenen suçlarla ilgili olarak, zaman aşımı süresi, mağdur çocuk reşit olduktan sonra gerekli ceza kovuşturmasının başlatılmasına imkân verecek ve söz konusu suçun ağırlığına uygun olacak kadar uzatılmalıdır (AK Şiddete Karşı Bütüncül Strateji, 2009: 22).

Avrupa Konseyi üye ülkeleri; a) Çocuklara yönelik her türlü şiddeti önlemek ve çocuklara yönelik her türlü şiddetle mücadele etmek; b) Şiddetin mağduru veya tanığı olan çocukları korumak ve onlara yardımcı olmak; c) Çocuklara yönelik şiddet içeren suçlarla ilgili soruşturma ve kovuşturma yapmak, maksadıyla birbirleriyle mümkün olan en geniş biçimde iş birliğinde bulunmalıdırlar. Üye ülkeler, çocuk kaçırma, çocuk ticareti, çocukların cinsel suiistimali ve istismarı gibi, çocuklara yönelik şiddet suçlarına ilişkin yasal kovuşturmalara ilgili olarak, birbirlerine mümkün olan en geniş karşılıklı yardımı sağlamalıdır. Bu rehberin uygulanmasını kolaylaştırmak üzere üye ülkeler, ilgili hükümetler arası kurumlar, sınır ötesi ağlar ve diğer uluslararası teşkilatlarla iş birliğini uygun bir biçimde güçlendirmelidir (AK Şiddete Karşı Bütüncül Strateji, 2009: 33).

Çocuklara yönelik şiddetin çeşitli biçimlerini yasaklayan yasalar (fiziksel ceza, çocuklara yönelik cinsel istismar ve sömürü veya duygusal şiddet) şiddetin kabul edilemez ve yasalar tarafından cezalandırılabilirliğine dair güçlü bir sosyal mesaj verilmelidir. Çocuklara özgü, savcı, polis ve mahkemeler yoluyla, çocuklara yönelik istismar ve ihmal faillerinin yargılanması suçların işlenmesini önleyici bir etki yapabilir. Ayrıca, okullar, kurumlar, iş yerleri, özel sektör ve spor programları, şiddet ve sömürünün tolere edilmediği sağlıklı, güvenli ve güvenli ortamları teşvik eden davranış kuralları geliştirerek kendi rollerini üstlenebilir. Bir de halkın şiddete yönelik tutumlarını değiştirmek gerekir. Bunun için iki kritik etken vardır: Öncelikle hükümetler, uygulamayı ve izlemeyi içeren sağlam bir yasal çerçeve oluşturmalıdır; diğeri ise, bireyler değişimi günlük olarak yürütmek için çaba sarf etmelidir (UNICEF, 2014: 42).

9. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Çocukların istismarı, bütün çeşitleriyle birlikte, toplumların en büyük sorunlarından birisidir. Bilhassa da çocuklara karşı işlenen bu suç türü dünyada oldukça yaygındır ve gerçek sayı da genellikle bilinemez durumdadır. Dünya Sağlık Örgütü, çocuk istismarını, fiziksel ve duygusal kötü davranışlar, cinsel istismar, ihmal ya da ihmal türü davranışlar, ticari ya da diğer sömürü şekilleri olarak tanımlamıştır. İstismar ve ihmal genellikle, çocuklarla yetişkinler arasındaki güven, güç ve sorumluluk ilişkisi bağlamında gerçekleşmekte ve tedavisi imkânsız çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Çocuk istismarı AB'de ciddi bir halk sağlığı ve toplumsal bir sorun olup, çocukların zihinsel, cinsel ve fiziksel sağlığı ve sosyal gelişimi için geniş kapsamlı olumsuzlara yol açmaktadır.

Günümüzde insan haklarıyla birlikte çocuk hakları da gelişme göstermiştir. Çocuk ihmal ve istismarı konusu Avrupa Birliği ülkeleri tarafından bir insan hakları ihlali olarak kabul edilmekte olup, AB ülkeleri bu bağlamda gerekli önlemleri almak için iş birliği halindedir. Buna karşın çocuk ihmal ve istismarı AB ülkelerinde hala ciddi bir suç kategorisi olarak sürmektedir. Ve yaklaşık BEŞ çocuktan BİR'i istismar mağdurdur.

Çocuk istismarı bir insan hakları ihlali olması nedeniyle, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 20 Kasım 1989 tarihinde Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'yi kabul etmiştir. Bu sözleşmeye (m.19) göre; AB ülkeleri, çocukların haklarını korumak ve onların bu sözleşmede belirtilen haklarını kullanılabilmeleri için gerekli ve uygun olan bütün önlemleri alma yükümlüdür. Bu bağlamda Avrupa Konseyi, çocukları ihmal ve istismardan korumak amacıyla, 13 Aralık 2011 tarihli Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi'ni (AKÇİS) kabul etmiştir.

Lanzarote Sözleşmesi olarak da bilinen bu Sözleşmenin amacı; çocukların cinsel sömürü ve istismarını engellemektir. AB ülkeleri bu bağlamda kendi aralarında çocuk istismarcılarının kayıtlarını paylaştıkları merkezi bir teşkilat kurmuşlardır. Avrupa Ceza Kayıtları Bilgi Değişim Sistemi (ECRIS) olarak bilinen bu organizasyon Nisan 2012'de kurulmuştur. Böylece herhangi bir AB ülkesinde suç işleyen bir istismarcının diğer AB ülkelerinde takibi kolaylaşmıştır. AB üye devletlerinin büyük çoğunluğu sistemi 2012 yılına kadar uygulamaya koymuşlardır. 2015 yılı sonunda yıllık değişim hacmi 1.8 milyondan fazla iletiye ulaşmıştır.

Avrupa Birliği ülkelerinin her biri farklı ekonomik, sosyal, kültürel ve yasal özelliklere sahiptir. Bu nedenle de çocuk ihmal ve istismarıyla ilgili mücadele de farklı sonuçlar elde etmektedirler. Bu şiddetin çocuklara karşı etkisi yaşam boyu sürmekte, hatta nesilden nesile geçebilmektedir. Şiddete

maruz kalan çocukların yetişkinlik dönemlerinde şiddete meyilli oldukları yapılan araştırmalarla ortaya konulmuştur.

Dünya Sağlık Örgütü, çocuk ihmal ve istismarının Avrupa Bölgesi'nde yaygınlığının kabul edilemez ölçülerde olduğunu ortaya koymuştur. Sorun AB ülkelerinde endişe verici boyutlardadır. Çocuklar birden fazla istismar türüne maruz kalabilmektedir. Diğer yandan istismara uğrayan çocukların zihinsel sağlık durum zayıftır. Ve bu tür çocukların alkol bağımlılığı ve şiddet eğilimi gösterdikleri tespit edilmiştir. Ayrıca yetişkin olduklarında cinsel ve sosyal uyumsuzluklar göstermekte ve ekonomik bakımdan da başarısızlıklar yaşamaktadırlar.

Şiddete maruz kalan çocuklar, istismara tabi olmayan akranlarına göre lise ve kolejden terk etme oranları daha yüksektir. Dahası araştırmalar, şiddete maruz kalan çocukların, üniversitelere gitmesi beklenen diğer çocuklara göre, daha düşük olduğunu tespit etmiştir. Bir başka deyişle, araştırmalar, şiddetin çocukların eğitim performansını ve başarısını olumsuz etkileyebileceğini göstermiştir. Yine araştırmalar, çocuklara karşı gösterilen istismarın (şiddetin) yoksulluk da dâhil olmak üzere uzun vadeli ekonomik sonuçlara yol açtığını ortaya koymuştur. Ayrıca çocuk ihmal ve istismarının toplumsal maliyetlerinin de bulunduğu tespit edilmiştir.

İhmal ve İstismar, çocukların fiziksel, ruhsal, cinsel ve üreme sağlığı ile ilgili akut ve uzun vadeli sorunlara da yol açtığını araştırmalar ortaya koymuştur. Çocuklara yönelik kötü muamele, önemli bir halk sağlığı sorunu olup, ancak yaşam boyu süren ciddi sonuçlara yol açmaktadır. Ne yazık ki bu problemin topluma olan yük ve maliyetinin anlaşılammış olması, gerekli olan önleme politikalarına ve programlarına yatırım yapılmasını engellemiştir

Çocuk ihmal ve istismar sorunu, AB ülkelerini etkilemektedir; ancak sorunun yaygınlığı bakımından eşitsizlikler mevcuttur. Ölümcül çocuk ihmal ve istismar oranı; düşük ve orta gelirli ülkelerde oldukça yüksektir. Bir başka deyişle, fakir ailelerin çocuklarında ölüm, toplumun daha zengin kesimlerinden çok daha yüksektir. Yani, istismar ve ihmal, sosyoekonomik durumla yakından bağlantılıdır. Ancak sorunu etkileyen o denli çeşitli faktörler vardır ki ancak çok yönlü ve koordineli bir çalışmayla problem belli ölçülerde çözülebilir. Ayrıca problemin çözümü için uzun vadeli programlar uygulamak gerekir. Yalnızca yasal çözümler yeterli olmamaktadır. Zira, AB ülkelerinde çocuk istismarcıları için verilen cezaların yetersiz olduğu söylenemez.

Dünya Sağlık Örgütü'nün 2010 Raporuna göre; çocuk kötü muamelesi sağlık eşitsizliğinin önde gelen bir nedenidir ve sosyoekonomik olarak dezavantajlı kişilerin riski daha fazladır. Avrupa Bölgesi'ndeki birçok ülkede ihmal ve istismar öncelikli sorun olmasına karşın, önlemek için, çok az ülke yeterli kaynak ayırmaktadır. Ancak gerek ebeveynlere gerekse eğitimcilere yönelik uygulanan şiddet karşıtı programlar sonucunda, fiziksel şiddetin önemli ölçüde düştüğü görülmüştür.

Çocuk ihmal ve istismarı, Avrupa Bölgesinde her yıl 15 yaşın altındaki 852 çocuğun erken ölümüne yol açmaktadır. Ancak, kayıtların düzenli tutulduğu söylenemez ve bu rakam, muhtemelen çok azdır. Ölümler buzdağının sadece görünen bir ucudur. İhmal ve istismara ilişkin ulusal politika ve uygulamalar ülkeler arasında farklılık göstermekte, bölgesel bir görüş edinmeyi zorlaştırmaktadır.

Araştırmalar AB ülkelerindeki istismar ve ihmal kapsamını gözler önüne sermektedir. Cinsel istismar oranı %9,6 fiziksel istismar % 22.9 ve zihinsel istismar % 29.1 oranında yaygınlık göstermektedir ve cinsiyet farklılık söz konusu değildir. Araştırma rakamları; 18 milyon çocuğun cinsel istismardan, 44 milyon fiziksel tacizden, 55 milyon zihinsel tacizden mustarip olduğunu ortaya koymuştur. Topluluktaki ihmal ve istismarın çoğu nispeten hafif olmakla birlikte, uzun süre devam edebilmektedir.

UNICEF çalışmalarıyla diğer ülkeleri olduğu gibi AB ülkelerine de yol göstermekte ve desteklemektedir. UNICEF'in 2014 yılı Raporunda ihmal ve istismar sorunuyla mücadelede yardımcı olabilecek altı strateji önerilmiştir: 1) Ebeveynleri, bakıcıları ve aileleri desteklemek; 2) Çocuklara ve gençlere riskleri ve zorlukları yönetmelerine yardımcı olma; 3) Şiddeti ve ayrımcılığı teşvik eden tutumları ve sosyal normları değiştirme; 4) Çocuklara yönelik destek hizmetlerinin geliştirilmesi ve

desteklenmesi; 5) Çocukları koruyan yasa ve politikaların uygulanması; 6) Veri toplama ve araştırma yürütme.

Avrupa Konseyi, 2009 yılında konuyla ilgili Şiddete Karşı Bütüncül Strateji Belgesi'ni yayınlamış, ayrıca; 2012-2015 Çocuk Hakları Stratejisi ile "Çocuklar İçin Bir Avrupa Oluşturma" vizyonunu gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu nedenle de çocuk haklarına bütüncül ve bütünleşmiş bir yaklaşım geliştirmiştir. Program dört stratejik hedef belirlemiştir: 1) Çocuk dostu hizmet ve sistemleri teşvik etmek; 2) Çocuklara yönelik her türlü şiddetin ortadan kaldırılması; 3) Savunmasız durumlarda çocuk haklarının garanti edilmesi ve 4) Çocuk katılımını teşvik etmek. Strateji, sorunu önceleme, hakları koruma, imkân sağlama ve çocukların katılımını gerçekleştirmeyi esas alır. Diğer yandan ihmal ve istismara dikkat çekmek ve toplumsal desteği kazanabilmek amacıyla, her yıl 18 Kasım Avrupa Çocuğun Cinsel Sömürü ve İstismarına Son Verme Günü olarak kutlanmaktadır.

Birçok Avrupa ülkesinde, çocuk istismarına yönelik önlemler, yasal, gönüllü ve özel kurumlar olmak üzere bir dizi farklı kurum tarafından yerine getirilmektedir. Kuzey Avrupa ülkelerinde, 1990'larda Amerika Birleşik Devletleri Çocuk Savunuculuğu Merkezleri'ni model alan, Çocuk Evleri kurulmuştur. Bu merkezler, çocuk dostu ortamlarda entegre hizmet veren çok disiplinli ekiplerden oluşmaktadır.

Çocukları ihmal ve istismardan ve onun kötü etkilerinden korumaya yardımcı olabileceği düşünülen bazı faktörler şöyle sıralanabilir: Destekleyici aile ortamı ve sosyal ağlar, ebeveynleri destekleyen topluluklar, yeterli konut, sağlık hizmetlerine ve sosyal hizmetlere erişim, ebeveynlik becerilerini beslemek, istikrarlı ve sevgiye dayalı aile ilişkileri, makul ve tutarlı hane kuralları, ebeveynlerin problemleri tanınması ve ebeveynlerin hizmetlerle meşgul olma istekliliği.

Hiçbir ülke, güvenilir verilere sahip olmadan, çocuklara yönelik istismar ve ihmalin ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalarının sonucunu ölçemez. İhmal ve istismar verileri doğru şekilde belirlenebilirse, ancak o zaman bu köklü ve çok yönlü sorunla, planlı bir mücadele söz konusu olabilir. Böylece, yapılan mücadelenin sonucunda elde edilen verilerle başarı oranı gerçekçi bir biçimde ölçülebilir. Ancak cinsel istismar gibi bazı şiddet türlerinin sıhhatli bir biçimde kaydedilmesi ve gerçeklerin ortaya konulması oldukça güç bir meseledir. Bu nedenle AB ülkeleri öncelikle ihmal ve istismar suçlarının kayıtlarını özenle tutmak ve gerçek rakamlara ulaşmak zorundadır. Ancak böylece söz konusu suçla etkili bir bilinçli bir mücadele mümkün hale gelebilir.

Çocuklara yönelik şiddet olgusuyla etkili bir mücadele için bütüncül ve sistemik bir yaklaşım kaçınılmazdır. Söz konusu sorumluluk, devlet kontrolündeki kurum ve hizmetlerin ötesinde olup, devlet kurumları yanında, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, meslek grupları, medya, aileler ve çocuklar gibi toplumun tüm kesiminin koordineli bir çalışma yürütmesini ve iş birliğini zorunlu kılmaktadır. Çok yönlü çok boyutlu olan çocuklara yönelik ihmal ve istismar probleminin çözümü; ancak samimi, tutarlı ve yeterli kaynaklarla desteklenmiş bütüncül bir yaklaşımı gerektirir.

KAYNAKÇA

Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi (13 Aralık 2011).

Avrupa Konseyi Çocuk Hakları Stratejisi (2016-2021), Çocukların İnsan Hakları, Avrupa Konseyi. <http://cocukhizmetleri.aile.gov.tr/data/5422b041369dc316585c0d87/Avrupa%20Konseyi%20Cocuk%20Haklari%20Strateji%20Belgesi.pdf> (ET: 27.05.2018).

Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi (2014); "Yerel yönetimler: Çocuklara Yönelik Cinsel Şiddeti Durdurmak İçin Bir Anlaşma", Nisan 2014, s.1-26. <http://www.5te1.cocukhaklariizleme.org/wp-content/uploads/KongrePakt-PRINT.pdf> (ET: 4 Nisan 2018).

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Unicef Yay., 2004. <http://www.unicefturk.org> (ET: 25.01.2018).

Çocuk Hakları Sözleşmesi, <https://cocukmeclisi.ibb.istanbul/cocuk-haklari-sozlesmesi/> (ET: 30.03.2018).

Çocuk Haklarının Desteklenmesi ve Korunmasına İlişkin AB Kılavuz İlkeleri (2017); Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, Ankara. https://www.avrupa.info.tr/sites/default/files/201704/EU%20Guidelines%20Rights%20of%20Child_v5e.pdf (ET: 16.06.2018).

DePanfilis, Diane (2006); Child Neglect: A Guide for Prevention, Assessment, and Intervention, U.S. Department of Health and Human Services Administration for Children and Families Administration on Children, Youth and Families Children's Bureau Office on Child Abuse and Neglect,

Dimitrova-Stull, Anna (2014); Violence towards children in the EU Current situation, European Union, EPRS | European Parliamentary Research Service, Members' Research Service November, p.1-24.

European e-Justice, Criminal Records, Last update: 20 Kasım 2017, p.1-14.

https://e-justice.europa.eu/content_criminal_records-95-en.do (18.06.2018).

Fırat, Sunay (2007); "İstismara ve İhmale Uğramış Çocukların Tedavi ve Rehabilitasyonu: Bir Yataklı Merkez Modeli", Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adlî Tıp Anabilim Dalı, Adana, Yayınlanmamış Doktora Tezi, s.1-149.

Küçükkaraca, Nilgün ve Hande Albayrak (2016); "Çocuğa Yönelik Cinsel İstismar ve Hegemonik Erkeklik Algısı: Neden Sonuç İlişkisi Üzerine Bir Tartışma", Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 1, s.85-108.

Lalor, Kevin and Rosaleen McElvaney (2010); "Overview of the nature and extent of child sexual abuse in Europe", Protecting children from sexual violence: The reality of sexual violence against children in Europe and existing legal frameworks, p.13-43. https://www.coe.int/t/dg3/children/1in5/WhatWeKnow/Publication_en.asp (ET: 08.06.2018). Publication "Protecting children from sexual violence- A comprehensive approach"

Lamont, Alister (2010); "Effects of child abuse and neglect for children and adolescents", CPCresource sheet, National Child Protection Clearing House, p.1-7. <https://www.theactgroup.com.au/documents/EffectsofChildAbuseandNeglectforChildrenandAdolescents.pdf> (ET: 05.06.2018).

McElvaney, Rosaleen and Kevin Lalor, (2014); Child Abuse in Europe. In J. Conte (Ed.), Child Abuse and Neglect Worldwide, Vol. 2, p.1-29. Santa Barbara, CA: Praeger. <https://arrow.dit.ie/cgi/viewcontent.cgi?article=1013&context=aaschsslbk> (ET: 02.03.2018).

Norman, Rosana E. And Munkhtsetseg Byambaa, Rumna De, Alexander Butchart, James Scott, Theo Vos (2012); "The Long-Term Health Consequences of Child Physical Abuse, Emotional Abuse, and Neglect: A Systematic Review and Meta-Analysis", PLOS Medicine, November, Volume 9, Issue 11, p.1-31.

Pinheiro, Paulo Sérgio (2006); World Report on Violence Against Children, Designed by the United Nations Publishing Services, UN Geneva (BM Cenevre), https://www.crin.org/en/docs/UNVAC_World_Report_on_Violence_against_Children.pdf (ET: 18.06.2018).

Sanderson, Christiane (2010); Çocuğun Cinsel Eğitimi ve Tacizden Korunma Rehberi, Çev: Asiye Hekimoğlu Gül ve Filiz Şar, 1. Baskı, İstanbul; Sistem Yayıncılık.

Scherrer, Amandine and Wouter van Ballegooij, (2017); Combating Sexual Abuse of Children Directive 2011/93/EU, European Implementation Assessment (European Parliament: Çocukların Cinsel İstismarıyla Mücadele Yönergesi), April 2017. http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/598614/EPRS_STU%282017%29598614_EN.pdf (ET: 02.03.2018).

Sethi, Dinesh, Mark Bellis, Karen Hughes, Ruth Gilbert, Francesco Mitis, Gauden Galea, European report on preventing child maltreatment, World Health Organization, Regional Office for Europe. 2013. http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0019/217018/European-Report-on-Preventing-Child-Maltreatment.pdf (ET: 02.03.2018).

Topçu, Sedat (2009); Silinmeyen İzler, 1. Baskı, Ankara, Phoenix Yay.

UNICEF (2015); Cinsel İstismar Mağduru Çocuklara Bakım Kılavuzu, Uluslararası Kurtarma Komitesi Yayını, Çev. Mehtap Aral, Ed. Kamil Kurtul, 1. Baskı, New York, USA.

UNICEF (2014a); Hidden in Plain Sight: A statistical analysis of violence against children, (UNICEF), Division of Data, Research and Policy, September 2014, New York, NY 10017, USA.

UNICEF (2014); Ending Violence Against: Six Strategies for Action, September, UNICEF (United Nations Children's Fund) New York, USA. https://www.unicef.org/publications/files/Ending_Violence_Against_Children_Six_strategies_for_action_EN_9_Oct_2014.pdf (18.06.2018).

U.S. Department of Health and Human Services (2008); What Is Child Abuse and Neglect?, Child Welfare Information Gateway Children's Bureau/ACYF, U.S. Department of Health and Human Services Administration for Children and Families Administration on Children, Youth and Families Children's Bureau, Washington, www.childwelfare.gov. <https://www.ecu.edu/cs-dhs/teidbear/upload/01-Child-Abuse-Neglect-CWIG-39.pdf> (ET: 05.06.2018).

U.S. Department of Health and Human Services (2013); "Long-Term Consequences of Child Abuse and Neglect", U.S. Department of Health and Human Services Administration for Children and Families Administration on Children, Youth and Families Children's Bureau (ACYF), Washington, <https://www.childwelfare.gov> (ET: 05.06.2018).

Vatansever, Ülfet, Rıdvan Duran, Emel Yolsal, Nükhet Aladağ, Naci Öner, Betül Biner, Serap Karasalihoğlu (2004); "Pediatrik Acilde Çocuk İstismarı ve İhmal Olasılığını Akılda Tutalım", Türk Pediatri Arşivi, 39: 120-124.

Vronsky, Peter (2016); Kadın Seri Katiller, Çev. Yavuz Alogan, 1. Baskı, İthaki Yay., İstanbul.

Yılmaz Irmak, Türkan (2008); "Çocuk İstismarı ve İhmalinin Yaygınlığı ve Dayanıklılıkla İlişkili Faktörler"; Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, s.1-241.

Wilkinson, Julie and Susannah Bowyer (2017); The impacts of abuse and neglect on children; and comparison of different placement options, Department of Education.

https://www.avrupa.info.tr/sites/default/files/201704/EU%20Guidelines%20Rights%20of%20Child_v5e.pdf (16.06.2018).

<https://www.childwelfare.gov/pubPDFs/neglect.pdf> (ET: 5.06.2018).

<https://cocukmeclisi.ibb.istanbul/cocuk-haklari-sozlesmesi/> (ET: 30.03.2018).

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2014/542139/EPRS_IDA\(2014\)542139_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2014/542139/EPRS_IDA(2014)542139_EN.pdf) (ET: 16.06.2018).

https://ec.europa.eu/info/law/cross-border-cases/judicial-cooperation/tools-judicial-cooperation/european-criminal-records-information-system-ecris_en (ET: 18.06.2018).

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/statistical-report-on-use-of-ecris_june2017_en.pdf (ET: 18.06.2018).

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2014/542139/EPRS_IDA\(2014\)542139_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2014/542139/EPRS_IDA(2014)542139_EN.pdf) (ET: 16.06.2018).

www.ispcan.org (ET: 18.06.2018).

<https://www.nctsn.org/what-is-child-trauma/trauma-types/early-childhood-trauma/effects> (ET: 05.06.2018).

https://www.unicef.org/publications/files/Ending_Violence_Against_Children_Six_strategies_for_action_EN_9_Oct_2014.pdf (18.06.2018).

http://files.unicef.org/publications/files/Hidden_in_plain_sight_statistical_analysis_EN_3_Sept_2014.pdf (20.06.2018).

<https://arrow.dit.ie/aaschslbk/4/> (Kevin Lalor and Rosaleen McElvaney makaleleri; ET: 08.06.2018).